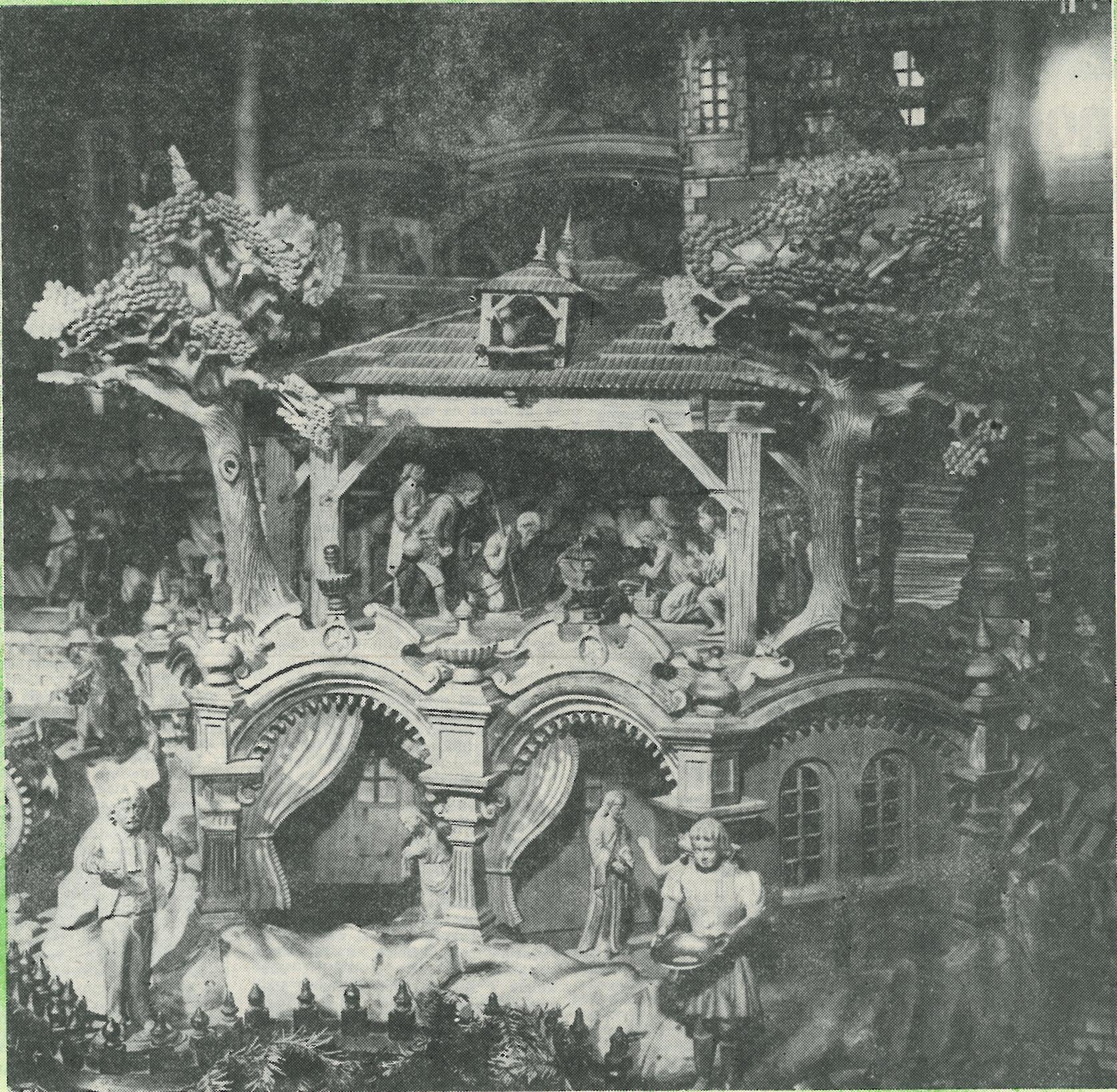

ŽIVOT

KULTURNÉ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • PROSINEC • DECEMBER • GRUDZIEŃ • ČÍSLO 12/1982 ROČNÍK 25 CENA 10 ZŁ

Príjemné prežitie vianočných sviatkov,
veľa zdravia a pohody v novom roku 1983
všetkým krajanom a čitateľom Života

želá redakcia

POZASTAVENIE VOJNOVÉHO STAVU

12. decembra t.r. večer v televíznych novinách prehovoril prvý tajomník ÚV PZRS, predsedu Rady ministrov, predsedu Vojenskej rady národnej záchrany, arm. gen. Wojciech Jaruzelski. Prejav uverejnili denná tlač. Keďže sme jeho text obdržali počas uzávierky tohto čísla, uverejnjujeme iba výňatky:

Rok, ktorý uplynul, bol veľkou skúškou. Obstáli sme v tejto skúške. Obstála strana, ľudová moc, všetci občania, ktorí chápali nadriadený záujem štátu. Sil, ktoré v Poľsku utfázili porážku, je veľa — vnútorných a vonkajších. Ale víťaz je iba jeden: poľský národ. Taká je najkratšia pravda o minulom roku.

Vojenská rada národnej záchrany usudzuje, že vznikli podmienky pre pozastavenie vojnového stavu.

Bude to významný krok pre úplné zrušenie vojnového stavu. Chceme, aby sa tento zámer splnil v reálne blízkej perspektive. Totiž do plnej normalizácie nemožno jednoducho naskočiť. Musí sa k nej spieť krok za krokom, dôsledne, spoločným súlím.

Čaká nás predovšetkým „veľká hromadná povinnosť“, upevniť socialistický štát. Zachránený pred rozkladom, nadobúdajúci sily, môže a mal by si tvorivo prisvojiť a aktívne využívať rôznorodé, široko sa rozvíjajúce formy socialistickej demokracie a samosprávy. Zároveň očakávame, že bude to čas obrodenia a rozvoja nezávislých, samosprávnych odborov, ktoré dosiahnu prihlásenie im vysoké postavenie. Strana, ľudová moc prejavia im pochopenie a plnú priazeň.

Aby sme naše poľské otázky postupne vyriešili, zlepšili životné podmien-

ky, je potrebný určitý čas. Je potrebná usilovná práca. Je potrebná vzájomná dôvera. Cestu k tomuto cieľu vytýcuje strana, jej IX. zjazd. Z tejto cesty niet a nebude ústup.

Pred rokom som sa obrácal na vás, drahí rodáci, o pochoposť k obetavosti, o účasť v záchrane vlasti. Prejavili ste pochopenie. Dnes chceme vám za to podakovať.

Obstáli sme v hodine národnej skúsky. Zdoláme úlohy budúcnosti.

V dňoch 13.—14. decembra 1982 na návrh Vojenskej rady národnej záchrany sa uskutočnilo zasadanie Sejmu Poľskej ľudovej republiky. Predseda Státnej rady Henryk Jabłoński predložil návrh dvoch zákonov novelizujúcich právo vojnového stavu. Prvý sa týkal pozastavenia vojnového stavu, ktorý bol vyhlásený 13.12.1981, druhý predvídal maximálne prinávratenie občianskych práv a zároveň dáva právne záruky, že sa bude pokračovať v procese obnovy a budovania národnej dohody.

Predložený návrh o.i. predpokladal: likvidáciu inštitúcie internovania, zrušenie stanných súdov, zrušenie obmedzení v cestovaní po krajinе, ako aj povinnosti získavať povolenie na organizovanie zhromaždení, umeleckých a športových podujatí, a taktiež verejných zbierok. Prinávacia sa právo striekovať v súlade so zákonom o odboroch. Ruší sa cenzúra poštových zásielok, korešpondencie a telefónnych rozhovorov.

Záber zo zasadania Sejmu.

Na obdobie zrušenia vojnového stavu sa navrhovalo schválenie zvláštnych rozhodnutí, za účelom zaistenia rytmickej priemyselnej produkcie na vývoz a pre domáci trh, udržanie obmedzení v devízových obratoch, ako aj zavedenie niektorých zmien do trestného zákonnika.

Sejm schválil významné zákony: o dôchodkovom zabezpečení pracovníkov a ich rodín, o sociálnom zabezpečení roľníkov a členov ich rodín, o zmene zákona o zabezpečení vojnových a vojenských invalidov a ich rodín, o zamestnaní absolventov a o ochrane státného a služobného tajomstva.

Na ďalšom zasadení dňa 18. decembra t.r. Sejm PRL riadiac sa nadradenými záujmami štátu a národa schválil dva zákony:

- o zmene zákona o zvláštnych právnych predpisoch v období vojnového stavu;
- o zvláštnych právnych predpisoch v období pozastavenia vojnového stavu.

Týmto Sejm otvoril cestu k schváleniu Štátnej radou uznesení dovoľujúcich pozastaviť vojnový stav.

Ako je známe, Štátna rada uznesením z 19. decembra t.r. pozastavila od dňa 31. decembra 1982 na celom území Poľskej ľudovej republiky vojnový stav, zavedený 13. decembra 1981. Toto dôležité rozhodnutie začína nové obdobie v povojskovej dejinách Poľska.

K tematike, ktorá bola predmetom sejmových rokovaní, sa vrátíme v budúcom čísle.

novom chovaní, ktorý tiež konečne pochopil, koľko utrpenia a bolesti spôsobil rodičom...

Raz som sa stal náhodným svedkom Karolkovho obrátenia. Vrátili sme sa vtedy zo školy, obaja s ešte „teplými“ vysvedčeniami, na ktorých boli zhora nadol samé štvorky a päťorky. Ba, dokonca aj z chovania mal Karolko veľmi dobré, čo bolo priam neuveriteľné. Bolo teda pochopiteľné, že Karolko pobeží za otcom, aby práve jemu prvemu ukázal dôkaz svojho polepšenia. Počítali sme zároveň s tým, že dostaneme nejaký ten groš na zákusky...

Išli sme do diele a tam sa odohrala takáto scéna:

— Otecko! — zavola Karol. — Pozri, aké mám vysvedčenie! Mám najlepšie známky! Usiloval som sa! Nebudeš sa už teraz na mňa hnevať?

Karolkov otec siahol po okuliarech, opatrne vzal vysvedčenie do dvoch prstov, aby ho nezašpinil a pozorne číta. Jeho tvár sa pritom napĺňala ja-som. Keď skončil, dlhšiu chvíľu mlčal, potom podišiel ku Karolovi, jemne ho objal, privinil k srdcu a rýchle si utrel slzu, ktorá tiekla po lici. Bola to asi prvá slza radosti, ktorú spôsobil jedináčik. Potom chytil kliešte, zastal pri priečnej doske a náhle začal z nej vyťahovať klince: maličké, väčšie, vel-

ké... Bolo ich plno v dlhej doske. Keď skončil s klincami, ešte raz pozrel na Karolka opäť si utrel tvár a potichučky povedal:

— Tieto klince, Karolko, som zatíkal zakaždým, keď si nám spôsobil bolest. Chcel som, aby si raz sám spočítal, koľko toho je... Ale zároveň som sníval, že pride taký deň, taká chvíľa, keď ich budem môcť odstrániť spred očí a zabudnúť na ne... Iba dnes som to mohol urobiť a verím, že viac nám nedáš príležitosť, aby som musel siahnuť po klinke, lebo pre mňa to znamená toľko, aby som ich zatíkal do vlastného srdca...

Karol pribehol k otcovi, objal ho oboma rukami a nejaký čas takto mlčky stáli. Po dlhšej chvíľi som počul ľahký otcov dych a jeho zretelné slová, ktoré som si zapamätal na celý život:

— Pozri, dieta moje — klince už v doske nie sú, ale diery, chlapče, diery ostatnú navždy...

Vtedy som ešte neveľmi chápal tie-to slová, hoci som si uvedomoval, celkom podvedome, že znamenajú veľmi veľa. Potom som si na ne neraz spomenul. Píšem to, aby ste aj vy o nich poučovali a želáme vám radostné Vianoce a pokojný nový rok.

STANISLAW MAJEWSKI

rie. Bolo čosi ponížujúce v tom, ako s nimi zaobchádzal ZBOWiD. Eudia, ktorí o tom rozhodovali, zahľadeli v predpisy a pravidlá nepostrehli, že ich spoluúčasť v boji proti fašistickým vatrecom bola skutočnou hodnotou, že spoločne preliata krv v obrane slobody má jednakú farbu, a že sú takými istými obojármí ako iní.

Zvrat nastal v tomto roku. Z 33 listov, ktoré som doteraz obdržal v odpovedi na anketu, a je to viac než polovica, vysvitá, že 13 krajanov získali obojárske práva. Sú to: Ján Blachut, Andrej Bonk, Ján Molitoris — všetci z Kacvín, Andrej Goldyn z Nižných Lapšov, Emil Páleník z Jablonky, František Turčinský z Nedece, Ján Rolník z Veľkej Lipnice, Andrej Paciga z Krempach, Andrej Kucek z Veľkej Lipnice, Ferdinand Ďurčák a František Grobarčík z Hornej Zubrice, Karol Kulák z Dolnej Zubrice, ako aj František Svetlák z Malej Lipnice.

Ďalším štyrom krajanom vec vyba-vujú a štúria obdržali negatívnu odpo-veď. Ostatní musia odovzdať prihlášky v ZBOWiD-e. Najviac konfliktné otázky rieši ZBOWiD za spoluúčasti Spoločnosti. Veríme, že v budúcom roku všetko bude kladne vybavené.

Zároveň oznamujem, že Vojvodský výbor ZBOWiD poslal miestnym výbojom tejto organizácie smernice týkajúce sa dokumentov, potrebných pre odovzdanie prihlášky: výpis z trestného registra o beztrestnosti, potvrdenie z Ministerstva obrany ČSSR o účasti v bojoch s fašistickými vojskami preložene do polštiny, životopis, dve aktuálne fotografie. Všetkých krajanov, ktorí budú mať fažkostí s vyplňovaním prihlášok, prosíme, aby sa obrátili na výbor svojej miestnej skupiny KSCAS alebo písomne do redakcie.

Všetkých krajanov obojárov, ktorí doteraz neodpovedali na anketu, prosíme, aby to urobili čo najskôr.

ADAM CHALUPEC

OTÁZKY ODOBJÁROV

TENTOKRÁT

NA SPRÁVNEJ CESTE

Napriek všetkým prekážkam, naše úsilie vybavilo pre krajanov, spoluúčastníkov bojov počas druhej svetovej vojny obojárske práva, prinieslo teraz podstatné zmeny.

Vtedy, vo vojnových rokoch, šli tam, kde ich potrebovali, učili sa byť vojakmi a partizánmi. Prežili september 1939 a zajatecké tábory, bojovali v ar-

máde gen. Svobodu v ZSRR a v Slovenskom národnom povstani, na Západe. Verili v právo ľudovaka na slobodu a verili, že idey, o ktoré bojovali, boli správne, vraciali sa s ranami a vyznameniami. Ale nie všetci sa vrátili domov.

A neskôr, po všetky povojskove roky sa cítili byť občanmi tretej kategó-

Z DĚJIN DĚLNIČKÉHO HNUTÍ V ZELOVĚ (3)

Delegalizace PSS-levice a uvěznění jejich předáků nakrátko oslabily sílu revolučního hnutí v Zelově. Do komunistických skupin se však nadále hlásili dělníci. Na venkově narůstaly radikální náladý, lidovci začali spolupracovat s dělníky. K politickému boji dělnického hnutí se držel boj ekonomický, jehož výrazem byl rostoucí počet stávek a jejich účastníků v letech hospodářské krize. Stávkové hnutí sehrálo důležitou úlohu v boji na obranu dělnických zájmů. Bez něho by situace a životní podmínky dělníků byly mnohem horší. Podle údajů ze zpráv Lodžského vojvodského úřadu v roce 1930 se v Zelově dvou stávek zúčastnilo 70 dělníků, v roce 1931 byla jedna stávka 500 dělníků, v roce 1932 jedna stávka s 60 účastníky a v roce 1933 se pěti stávek zúčastnilo 2570 osob. Tyto údaje jsou však neúplné. Např. stávky domácích dělníků v červenci 1931 se podle těchto zpráv zúčastnilo 500 osob, ale „Robotník“ informoval o 2500 dělníků. V březnové stávce v roce 1933 v pěti zelovských závodech stávkovalo 600 z tisíce zaměstnanců. Těhož roku v červnu a červenci stávkovalo asi 2000 domácích dělníků. Bohužel nemáme údaje o tom, kolik stávek bylo vyhraných a kolik prohraných.

Jinou formou třídního boje byly demonstrace nezaměstnaných, během nichž žádali práci a chléb. Ze zprávy Lodžského vojvodského úřadu vyplý-

vá, že v Zelově v letech 1929–1933 byly dvě demonstrace nezaměstnaných, jichž se zúčastnilo asi 250 osob. Tyto údaje nezahrnují demonstraci tisíce nezaměstnaných před oboením úřadem v Zelově. Delegace se přes odpor policie dostala k tehdejším starostovi obce V. Pospíšilovi, který zařídil příděl brambor pro nezaměstnané a poradil jim, aby šli do Lodžského vojvodského úřadu. Díky tomu vojvodský úřad dal na zakoupení potravin pro zelovské nezaměstnané částku 4000 zlatých.

Po delegacích PSS-levice stávkové hnutí řídil Třídní svaz textiláků, v němž působili členové KSP a zrušené PSS. V roce 1934 stávkovali dělníci v továrně K. Rajcherta v Norbertově. Někteří tkalci pocházející z venkova na výzvu továrníků přišli do práce. Třídní svaz textiláků zorganizoval dělnické skupiny, které vtrhly do továrny a rozehnaly stávkokazy. Zasáhla policie, tři dělníci byli postřeleni. Příštího roku během generální stávky stály všechny textilní továrny, nestávkovali pouze tkalci ze závodu v Herbertově. Zelovští dělníci továrnu obsadili a zastavili výrobu. Stávkokazi zahájili brzy práci, což vedlo k ostrým střetnutím mezi nimi a dělníky.

Cinnost zelovského Třídního svazu textiláků, vedeného komunisty, nebyla po chuti pravicovému hlavnímu výboru Svazu. V roce 1936 policie zrabovala celý inventář Svazu v Zelově. Zane-

dloho potom přijel do Zelova Antoni Szczerkowski, předseda hlavního výboru Svazu. Výsledkem jeho pobytu bylo povolení do zelovského výboru Svazu lidí z pravice PSS. Již po roce ho však znova vedla levice a tajemníkem byl B. Kamiński. V roce 1937 byli z jeho iniciativy povoláni delegáti reprezentující zájmy dělníků. Na příklad ve Slavově firmě byli delegáti Jan Zauhar, Emil Miller a Pavel Rajf. Díky aktivnímu boji na obranu dělníků si odborový svaz získával stále větší popularitu, rostl počet jeho členů. Stoupaly rovněž vlivy levice, o čemž mohou svědčit volby do samosprávy v Zelově v roce 1937. Ve třech volebních obvodech měli komunisté značný vliv. Úřady se proto rozhodly zbavit platnosti volební listiny, na nichž byly lidé podezřeli z komunismu. Ve dvou dalších obvodech však levice získala až 45 procent hlasů. Pravděpodobně od té doby Zelov získal přídomek „rudý“.

Po rozpuštění KSP v roce 1938 její zelovští členové dálé působili v odborovém svazu a kromě toho v mládežnické organizaci Společnost dělnických univerzit (TUR), kterou předtím ved-

dla PSS. Jedním z nejzávažnějších úkolů bylo vyřešení sporu dělníků s továrníkem J. Jersakem, který rád uvedl dělníkům nižší mzdy než stanovila smlouva. Podle odhadu odborové organizace, na kterou se obrátilo s prosbou o pomoc asi 40 dělníků, v některých případech rozdíl činil ročně až 300 zlatých. Svaz vystoupil proti továrníkovi do soudu v Lodži. Po roce byl Jersak donucen zaplatit nevyplacené peníze, a to hlavně díky neústupnosti dělníků. V jeho továrně došlo k okupačním stávce, kterou vedl zvolený výbor. Odbory organizovaly s pomocí delegátů ve všech továrnách sbírky peněz na pomoc stávajícím. Dělníci zvítězili. Továrník Jersak byl zatčen a šest týdnů vězněn v Bereze Kartuské. Odborový svaz hájil zájmy dělníků i v jiných továrnách. Až do druhé světové války byl hlavní levicovou organizací zelovského dělnického hnutí.

Zásluhou činnosti členů zelovských skupin KSP, PSS-levic a Třídního svazu textiláků v podmírkách narůstajících třídních rozporů byla vysoká účastnost značné části zelovských dělníků a dokonce i domácích tkalců.

Dům, v němž byla první pošta v Zelově před 1. světovou válkou. (Snímek archiv Ch.)

PRO UPEVNĚNÍ MÍRU A BEZPEČNOSTI. Na zasedání výboru ministrů zahraničních věcí států Varšavské smlouvy, které se konalo v Moskvě, byly projednány otázky upevnění míru a bezpečnosti v Evropě a pokračování procesu uvolnění a mezinárodní spolupráce. Účastníci setkání se vyjádřili pro zadržení růstu napětí v mezinárodních stytcích, pro odstranění nebezpečí války a pro omezení a redukci zbrojení, zejména jaderného. V uveřejněném komuniku se ministři rozhodně vyjádřili proti všem krokům směřujícím k podkopávání uzavřených smluv a dohod určujících územní a politické reálie v Evropě, k porušování Závěrečného aktu z Helsinek, evropského dialogu a politických styků a hospodářských, obchodních a vědeckotechnických svazků, které se vytvořily a rozvinuly v posledních desetiletích.

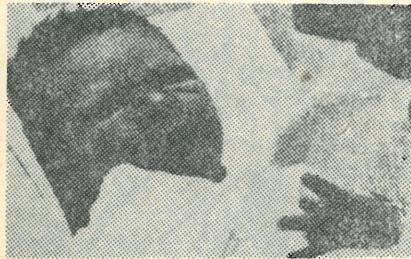
V části týkající se Polska komunika konstatuje, že státy reprezentované na zasedání rozhodně odstupují veškeré formy všeobecné zvenčí do vnitřních věcí PLR a „sankce“, které proti Polsku vyhlásily USA a některé další západní státy, a odmítají pokusy o využití vnitřních problémů PLR k zostení mezinárodní situace a ztížení spolupráce v Evropě.

DIALÓG PRE DOHODU. „V posledných rokoch došlo v Poľsku k bolestnej roztržke, ktorá rozdelila dokonca najbližších. Táto roztržka, sfraňuje život, odoberá ľuďom chuť do práce, úsilie...“

Sú to slová Jana Dobraczyńskiego z otvorenia zasadnutia tzv. Iniciatívnej komisie, ktorá vytvorila Dočasného krajského radu Vlasteneckého hnutia národného obrodenia. Zasadanie sa konalo 15.11.1982 v sídle Sejmu PLR za účasti Wojciecha Jaruzelského.

Pripomíname, že spoločnú deklaráciu o založení Vlasteneckého hnutia národného obrodenia (PRON) vyhlásili Poľská zjednotená robotnícka strana, Zjednotená ľudová strana, Demokratická strana, ako aj PAX, PZKS a CHSS. V novembri iniciatívna komisia PRON sa obrátila s výzvou na Sejm PLR o ukončenie v celej krajine vojnového stavu. O tom, či výnovný stav bude zrušený alebo pozostavený, rozhodol Sejm na zasadnutí 18. decembra t.r.

ČSSR. V brněnské nemocnici se narodilo „dítě ze zkumavky“. Novorozené — chlapec i jeho matka se cítí dobře. Byl to první porod po umělém oplodnění v socialistických zemích. Foto CAF-ČTK.

PO STRETNUTÍ S BANÍKMI V JASTRZEBI. Hlavné svetové tlačové argentury veľa miesta venovali prejavu ministerského predsedu PER Wojciecha Jaruzelského, ktorý prednesol na ústrednej banskej akademii v Jastrzębi. Komentátori upozorňujú, že šéf poľskej vlády ostro kritizoval protipoľskou politiku Spojených štátov a ohlásil obmedzenie polsko-americké spolupráce na niektorých úsekokach. Zároveň zahŕňaná tlač upozorňuje, že prejav W. Jaruzelského obsahoval prísľub zrušenia militarizácie priemyselných závodov a návrat do normálneho života.

NOVÉ SÍDLO PRE ÚSTREDNÝ VÝBOR KSČaS V KRAKOVE

V úvodníku venovanom 35. výročiu KSČaS v septembrovom čísle Života režaktor Adam Chalupec písal, že existujú predpoklady na to, že ústredný výbor bude mať zanedlho nové sídlo. Dnes chceme oznámiť všetkým našim krajanom a čitateľom, že rozhodnutím náčelníka Mestského úradu Kraków-centrum zo dňa 20. októbra 1982, ústredný výbor Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku dostal nové sídlo v STREDE KRAKOVA NA ULICI ZYGMUNTA AUGUSTA Č. 7.

Je to šest reprezentačných priestranstiev miestnosti na prvom poschodi, v budove nachádzajúcej sa na krasnom mieste pri Plantach nedaleko hlavnej stanice, bližšie, ako doterajšie sídlo.

Predpokladáme, že ÚV sa prestahuje do nového sídla až na prelome marca a apríla 1983, čo súvisí s nevyhnutnou opravou a prispôsobením miestnosti pre potreby ústredného výboru, ako aj miestnej skupiny Spoločnosti v Krakove.

Sme veľmi radi, že naše úsilie, ktoré sme vyvinuli po VI. zjazde KSČaS, naložilo pochopenie mestských orgánov v Krakove a že konečne Spoločnosť bude mať nielen vhodné kancelárie, ale aj možnosť využívať kultúrnu činnosť.

Presný termín prestavovania, telefónne čísla a plán centra Krakova s označením nového sídla ústredného výboru uverejnime dodatočne.

MILIARDÁ kWh z BELCHATOWA. V noci z 20. na 21. října první turbogenerátor na stavbě elektrárny Belchatów, pracující od prosince loňského roku, dodal miliardovou kilowatt hodinu elektrické energie. Prototypový generátor pracuje velmi dobře. Letošní plán, předpokládající dodávku 1250 milionů kWh, bude pravděpodobně splněn už v listopadu. Dobrá práce belchatowského turbogenerátoru je rovněž zásluhou rytmických dodávek paliva z hnědouhelného dolu, který se nedaleko staví.

Na stavbě dalších energetických bloků belchatowské elektrárny pokračují stavební a montážní práce. Montáž druhého bloku už skončila a koncem letošního roku dodá do sítě první kilowatt hodiny elektrické energie.

V MAĎARSKU, ktoré má 10,7 miliónových obyvateľov, je vyše 400 000 osôb nemenského, slovenského, srbochorvátskeho a rumunskejho pôvodu. Na dedinách obývaných nemaďarským obyvateľstvom úradníci ovládajú obvykle dve reči alebo sú príslušníkmi danej národnosti. Všetky národnosti sú dvojjazyčné. Okrem 22 všeobecnovzdelávacích škôl s národným vyučovacím jazykom a skoro 300 školami, v ktorých národný jazyk je

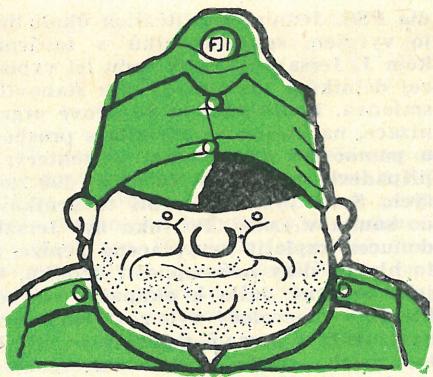
jedným z predmetov, existujú v Maďarsku 3 nemecké lýcea, 2 slovenské, 1 srbochorvátske a 1 rumunske.

BIELI MENŠINOU MEDZI KRESTANMI

Ako vyplýva z dokumentu, ktorý naposledy uverejnili Vatikán, biela rasa po prvýkrát od 1200 rokov stratila na začiatku osiemdesiatych rokov absolútne väčšinu vo svetovom kresťanstve. Prelom nastal v lani. Podľa údajov z roku 1981 bielych je 47,4 percent medzi kresťanmi vo svete, príslušníkov čiernej rasy — 19,3 percent, žltnej — 7,2 percent, červenej — 3,3 percent, farebných — 22,8 percent.

Dokument je výňatkom z veľkého vzávku World Christian Encyclopedia, ktorý naposledy uverejnili univerzita Oxford v Nairobi. Autor — David Barrett — robil výskumy vo 212 krajinách.

Ked ide o jazykové rozdelenie dnešných kresťanov, dominuje španielsky jazyk — 207 miliónov. Pre 196 miliónov je materinským jazykom angličtina, pre 128 miliónov portugalčina. V ďalšom poradí sú nasledujúce jazyky: 4. — nemecký, 5. — francúzsky, 6. — taliansky, 7. — ruský, 8. — poľský, 9. — ukrajinský, 10. — holandský.

Jaroslav Hašek

Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války

vypácel rodičům v sousedství děti za paušál."

„Já mám jenom strach,“ řekl Baloun celý se třesa, „že kvůli té Itálii budou menší porce.“

Účetní šikovatel Vaněk se zamyslil a řekl vážně: „To všechno může být, poněvadž teď se to naše vítězství nějak protahne.“

„Teď bychom potřebovali novýho Radeckého,“ prohodil Švejk, „ten už byl vobeznámenej s tamější krajinou, ten už věděl, kde je slabá stránka Taliánu a co se má šturmovat a vod který strany. Vono to není jen tak lehký, vlez někam. To dovede každý, ale dostat se vodtamtu, to je pravý umění. Když už člověk někam vlez, tak musí vědět vo všem, co se kolem něho děje, aby se najednou nevocenul před nějakou šlamastykou, kerej se říká katastrofa. To u nás jednou v domě, ještě na starém bytě, chytily na půdě zloděje, a von si chlap povšimnul, když tam vlez, že právě zedníci voprajovou světlík, von se jím tedy vytrh, skolil domovníci a spustil se po lešení dolů do světlíku a vodtamtu vůbec nemoh ven. Ale nás tatíček Radecký věděl vo každý cestě, nemohli ho nikde dostat. V jedný knízce vo tom jenerálovi bylo to celý popsaný, jak utek vod Santa Lucie a Taliáni jak taky utekli, a teprve jak druhý den vobjevil, že to vlastně vyhrál, když tam ty Taliány nenašel a neviděl dalekohledem, tak se vrátil a vobsadil vopuštěnou Santa Lucii. Vod tý doby byl menovaný maršálkem.“

ni strašnej vztek a zvolil si za nástroj svý pomsty domovníka, protože ho znal jako surovce. Tak jednou tomu pánovi, co prováděl tu analýzu moči, povídá, že ten domovník už se necejtí zdráv nějakéj čas a že ho prosí, aby si zejtra ráno k sedmě hodině přišel k němu pro moč, že si ji dá prozkoumat. A von tam šel. Domovník ještě spal, když ho ten pán vzbudil a řekl přátelsky: „Moje úcta, pane Málek, dobré jitro přeji. Tady prosím lahvička, raťte se vymočit a dostanu šest korun.“ Ale to bylo boží dopuštění potom jak ten domovník vyskočil v kafatech z postele, jak toho pána chyt za krk, jak s ním praštil vo almaru, až ho do ní zafasoval! Když ho vytáh z almary, popad bejkovec a už ho hnal dolů v kafatech Čelakovského ulici, a ten ječel, jako když šlápněs psou na vocas, a na Havlíčkové trídě skočil do elektriky, a domovníka chyt strážník, sepral se s ním, a poněvadž domovník byl v kafatech a všechno mu lezlo ven, tak ho kvůli takovýmu pohoršení hodili do košatinky a vodvezli na policii, a von ještě z košatinky řval jako tur: „Vy pacholci, já vám ukážu mně analýzovat moč.“ Seděl šest měsíců pro veřejný násilí a pro urážku stráže, a potom ještě po vyhlášení rozsudku dopustil se urážky panovnického domu, tak snad sedí ještě dnes, a proto říkám, chtít se někomu pomstít, že to vodne nevinnej člověk.“

ním všichni hádali, ačkoliv všichni přtomní aktivní důstojníci si při jeho řeči mysleli, aby jim ten civilista žvanil vlezl na záda.

„Je pravdou,“ pokračoval již mírnějším tónem, „že se ve většině případech i ve školních úlohách zapomívalo na náš bývalý pomér s Itálií, na ony velké dny slavných vítězných armád i v roce tisíc osm set čtyřicet osm, i v roce tisíc osm set šedesát šest, o kterých se mluví v dnešních příkazech po brigádě. Já jsem však ale vždy vykonal svou povinnost a ještě před ukončením školního roku, takřka na samém začátku války, dal jsem svým žákům slohový úkol: „Unsere Helden in Italien von Vineenza bis zur Custoza, oder...“

A blbeček poručík Dub slavnostně dodal: „...Blut und Leben für Habsburg! Für ein Österreich, ganz, einig, gross!“

Odmlčel se a čekal patrně, že ostatní ve štáběm vagóně též budou mluvit o nově utvořené situaci a on že jim ještě jednou dokáže, že to už věděl před pěti lety, jak se jednou zachová Itálie ke svému spojenici. Zklamal se však úplně, neboť hejtman Ságner, kterému přinesl batalionsordonane Matušič ze stanic večerní vydání Pester Lloyd, řekl, dívaje se do novin: „Tak vida, ta Wienerová, kterou jsme viděli v Brucku vystupovat pohostinsky, hrála zde včera na scéně Malého divadla.“

Tím byla zakončena ve štáběm vagóně debata o Itálii.

Kromě těch, kteří seděli vzdoru, batalionní ordonanc Matušič a sluha hejtmana Ságnera Batzer dívali se na vojnu s Itálií ze stanoviska čistě praktického, poněvadž, kdysi dávno před léty, ještě za aktivní služby, zúčastnili se oba nějakých manévrů v jižním Tyrolsku.

„To se nám to špatně poleze do těch kopečů,“ řekl Batzer, „hejtman Ságner má těch kufrů hromadu. Já jsem sice z hor, ale je docela něco jiného, když si člověk vezme flintu pod kabát a jde si vyhlídnout nějakého zajíce na panství knížete Svareenberka.“

„Jestli nás totiž hodí dolů na Itálii. Mně by se to taky nezamlouvalo, litat po kopečích a ledovcích s rozkazy. Potom to zrádlo tam dole, samá polenta a olej,“ smutně řekl Matušič.

„A proč by zrovna nás nestrčili do těch hor,“ rozčiloval se Batzer, „náš regiment už byl v Srbsku, Karpathech, už jsem se tahal s kufry pana hejtmana po horách, dvakrát už jsem je ztratil; jednou v Srbsku, podruhé v Karpathech, v takové patáli, a může být, že mně to čeká potřetí na italské hranici, a co se týká zrádla tam dole...“ Odplivl si. A tím i zde skončil rozbor o Itálii...

Kresby JOSEFA LADY

SILVESTROVSKÁ HUS

Doručili mi ju na Silvestra popoluďní. Bol to vlastne oneskorený viačný darček mojej pratej, ktorú som v živote ešte nevidel. Musím sa otvorené priznať, že to nebolo pre mňa nijaké milé prekvapenie, skôr naopak. Pretože hus — o ktorú tu práve šlo — vôbec nezodpovedala mojim predstavám o tradičnom mäse. A tohož, keď toto mäso zo záhadných príčin ešte žilo. Možno, že teta vychádzala z veľmi správnej logiky, že žívá hus je dlhšie čerstvá než zabitá. Nemohla, pravda, predpokladať, že mi s ňou spôsobí veľa nepríjemných chvíľ. Najdôležitejším predpokladom totiž, aby sa z tejto husi stala husacina, bolo dostať ju na druhý svet. O spôsobe, ako to urobiť, som nemal ani najmenšiu predstavu, odhliadnuc od toho, že mi bol pohľad na krv neznesiteľný. Na druhej strane však neprichádzalo vôbec do úvahy, že by som sa mal celé dni deliť o svoju izbu so živou husou.

Začal som uvažovať, až som prišiel k záveru: hus treba bezpodmienečne odstrániť. Najjednoduchšie by bolo zaniesť ju mäsiarovi. Ale mäsiar má už dnes, pochopiteľne, zatvorené. Uvažoval som d'alej. V dome okrem dvoch slobodných mládencov, ktorých som dobre poznal, býval už len profesor — chirurg.

To je ono, to by bolo riešenie! Chirurg má predsa do čenia nielen s krvou, ale aj s nožom.

Vysiel som teda na druhé poschodie. Zazvonil som. Prišiel mi otvoriť sám pán profesor. Najprv som mu v rýchlosti zaželal prijemný silvestrovský večer a potom som predstrel svoju skrúšenú žiadosť. Pán profesor ma počúval a jeho ohromenie očividne rástlo, až prešlo do zreteľného rozhorčenia.

,Keď som dobre rozumel,’ povedal, „voláte mňa, univerzitného profesora, známeho chirurga, aby som vám zabil hus?! Takto nehoráznosť sa mi ešte v živote nestala! Voláť ma kvôli husi!“

„Ja som len myslil,“ snažil som sa veľmi skromne vysvetliť, „ja som si mysel...“

„Kvôli husi!“ vyrazil znova zo seba rozčulene profesor chirurgie o zalapal po vzduchu.

„Prijemné sviatky“ zamrmial som a pratal som sa preč. Zastavil som sa na prvom poschodi pred dvermi pána Strohbacha a Brockmeyera. Dúfal som, že u nich nájdem porozumenie a pomoc. A nemýli som sa. Ochotne šli so mnou.

Pri drevenej klietke s husou uprostred mojej izby sme sa začali raditi.

„No,“ povedal pán Strohbach, „to je celkom jednoduché. Máte tu niekde sekuru?“

Prikyvol som a odišiel som po žiadanej náradie. Pán Strohbach vzal sekuru do rúk, poťažkal ju a povedal: „Dobrá. No a ňou treba odiť husi hlavu. Vidieť, celkom jednoduchá vec.“

„Ale, prosím vás, nie tu!“ protestoval som rozhodne. „Môj koberec... pochopte predsa...“

„Ale hej,“ z porozumením súhlasil pán Strohbach. „Urobte to radšej v pivnici!“

„Ja? spýtal som sa nechápavo.“ Ako to, že ja? Vedť to nedokážem. Myslel som si, že vy by ste to mohli...“

„Vylúčené,“ odvetil rozhodne pán Strohbach.

„Ani ja to nemôžem urobiť. Doteraz som nezabil ani muchu.“

„Presne ako ja,“ rýchlo sa pridal aj pán Brockmeyer, keď som zamieril svoj prosebný pohľad naňho.

Odmlčali sme sa a väčným pohľadom sme pozorovali nič netušiacu spokojnú hus. Pán Strohbach prvý prerušil mlčanie.

„Vynára sa tu teda otázka,“ hovoril, „či existuje nejaký iný, menej drastickej spôsob. Čo si myslíte vy, páni?“

„Musí existovať,“ zareagoval Brockmeyer. „Nemohli by sme napríklad tú hus vyhodiť z tretieho poschodia na

vydláždenú ulicu? Možno by sa jej pri tom zlomili väzy.“

„Možno hej, možno nie,“ namietol pán Strohbach. „Okrem toho, nie som si celkom istý, či má hus väzy. Ale aj tak nie som za tento spôsob.“

Teraz som sa prihlásil o slovo ja.

„Co by sa stalo, páni, keby sme ju otrávili? Napríklad svietiplynom? To by bolo podľa mňa najbezbolestnejšia a najrýchlejšia smrť.“

„Vy ste sa zbláznili,“ vykrikol pán Strohbach zhrozenie. „A čo by bolo s nami?! My sa tu máme otráviť s ňou len tak zo sympatie k nej?“

Odmlčal som sa. Vzápäti však vyšiel pán Brockmeyer s novým návrhom.

„Mohli by sme ju nechať zomrieť od hladu. Jednoducho jej nedáť nič zrati.“

„Ach,“ povedal pán Strohbach ironicky, „myslite si, že to by sme ju ešte dnes videli padnúť od hladu? Obávam sa, že by sme mohli na to čakať do Veľkej noci, nehliadac na to, že by z nej zostala len úbohá kostrička. To teda nie, páni! Potom som skôr za to, aby sme ju utopili.“

„Hm,“ povedal som prekvapene. „To nie je zlá myšlienka. Mohlo by sa to urobiť vedľa v parku v jazere. Ale čo, ak vie plávať?“

„Prečo v parku?“ čudoval sa pán Strohbach. „Urobíme to oveľa jednoduchšie. Napustíme v kúpeľni do vane vodu a budeme ju držať pod hladinou

dotiaľ, kým bude javiť známky života.“

„To je skvelé“ zvolali sme nadšene a okamžite sme začali realizovať túto genialnu myšlienku.

„Kým som napušťal vodu do vane, moji dvaja známi vybrali spoločnými silami hus z kliekty a priniesli ju do kúpeľne. Až potiaľ prebiehalo všetko hladko, ako sme predpokladali.“

Co sa však udialo potom, to už nemalo nič spoločné s našimi predstavami. Keď sme ponorili dobre zviazanú (aspoň podľa našej mienky) hus do vane, voda sa mohutne zdvihla a akoby desiatimi fontánami chrlila na vsetky strany. Všetci traja premočení do nitky sme bleskúrychle opúšťali bojové pole. Vo dverách sme sa zrazili s ďalšou osobou a keď sme si poutierali tvár, najmä oči, zistili sme, že máme česť s veľmi milým, šarmantným stvorením, v danej situácii však nie veľmi vitaným.

„Moja snúbenica,“ oznámil som. Obaja sa premoknuti muži sa uklonili.

„Mohol by si mi vysvetliť, čo sa tu deje?“ obrátila sa na mňa. Vysvetľoval som, ako mi to moje momentálne možnosti dovoľovali. Snúbenica ma mlčky vypočula a celkom stručne povedala: „Nôz!“ Priniesol som ho. Vyzliekla si kabát, vyhrnula rukávy na šatách a vyhlásila: „Nechajte ma teraz samu!“

„Preboha!“ zvolal som zúfalo. „Snáď nechceš...“

A už bola v kúpeľni. Pozreli sme sa vylakane na seba.

To je jasná samovražda,“ skonštatoval pan Strohbach. „Pri takejto divej husi!“

Načúvali sme s tlčúcim srdcom. Vtom sa otvorili dvere a objavila sa v nich moja snúbenica. V ľavej ruke nôž, v pravej zabitá hus. Pozrela sa na pána Strohbacha, pana Brockmeyera a napokon na mňa. S pohľadom, v ktorom netajila pohľadanie, odišla do kuchyne.

Kresba K. Iwanicka

Ludo Zelenka

KONIEC KOCÚRA MURKA

Múdro radí príslovie: Nechoď, sedliak, s pánni na ťad! Pán sa šmykne, a sedliak si nohu zlomí...

Každý mladý myslí, že je najmúdrší. Tak ako môj starý otec, aj ja som nadviazal spolky s čudnými komármi-poľovníckimi: s naším kaplánom a veliteľom žandárov. Poľovačky boli s nimi dobré. Vždy dačo padlo. Ani o veselosť nebolo nádze. A v blízkosti mocných z dediny sám sa cítil dôležitejším, významnejším...

Po jednej kruhovke mi kaplán pošpol, aby som, až mi dá znamenie, vyhodil do vzduchu svoj detviansky klobúčik. Vraj stavil sa s veliteľom, že ho netrafí. Nevidelo sa mi to, no tajnostkárske ma učiťiak a uvaril na mäkkok:

— Klobúku sa ti nič nestane. Žandárovi som vlastnoručne vybral broky z patrónov.

Ja ľahkoverný, dôverčivý, dal som sa teda nakriatnúť. Predsa, keď ma o tom usisťuje vysvätená osoba, hádam len možno tomu veriť. Ešte som nevedel, že medzi poľovníckimi, keď chceu niekoho vyviesť na svetský posmech, stane sa aj zo svätého čertovo koleso.

Tak som teda vyhodil svoj novučický klobúk vysoko do vzduchu. Zo žan-

dárovej pušky tresli dva výstrely, a môj klobúčik, novučický, nový a krásny, sa priam rozstrekoval na franforce. Zdrapy plsti poletovali v povetri a padali mi k noham ako babie letá...

Nebolo mi všetko jedno. No nedal som na sebe znať ako ma kaplánova falosnosť škrie. V najbližších dňoch som ustanovile vyuhtoval, ako zo seba zmyť posmech a splatiť dlžbu pananským posmeskárom. Ej, zastrájal som sa, zastrájal, že im škodu a utržený posmech splatiť aj s úrokmi, ale musel som dočkať času ako hus klasu!

Na odplatu som sa však náležite privrávil podľa plánu, ktorý mi už dávnejšie skršol v hlave...

Raz pri poľovačke vznikla škripka, kto je lepší strelec: kaplán, či veliteľ žandárov. V najväčšej dohadovačke som navrhhol, aby strelecké umenie vyskúšali na mojich domáčich zajačikoch.

Pristali.

Na znamenie okresného veliteľa žandárov vypustil som zo škáry v plete rovno pred hlavne oboch posmešníkov svojho starého, týždne cvičeného kocúra Murka, oblečeného do zajačej kožky.

Zo dvadsať hostí z kruhovky sa šlo zájsť od údivu a neskôr od bohapatustého rehotu keď dva „čarostreli“ tuho pargali nie do „zajaca“, lež pánubohu do okien... Ale vidieť trojmetrové, úplne nezájacie skoky, ktoré robil starý kocúr Murko, navlečený v zajačej kožke, bol pohľad na nezaplatenie.

Cirkus vyvrcholil, keď sa narafičený „zajac“ z ničoho nič mocnými skokmi priam vzniesol zo zemiačiska rovno do koruny starej košatej čerešne tak šikovne, že aj veverica i kuna by boli museli som dočkať času ako hus klasu!

Všetci zmerali údivom. Keď však spoznali môj figel, v chichote sa mlátili po pleciach a váiali sa po lúke ako morom posadnutí...

Zandársky veliteľ najprv zbledol, potom osinel. Napokon v zlosti nad utrženou pohanou naskutku si zlomil flintu a šmaril ju do černičia. Viac už nezablúdil medzi poľovníkov. Ba zmizol aj z dediny. Vedľaj mal nezávideniehodný život. Každý, s kym sa stretol, mňaukal a prskal, ako keď sa kocúr žení... Dostal aj zopár listov, kde ho posmešníci v mene starých frajilí zvali, aby im prišiel odstrelíť „strechového zajaca“ Murku.

Veliteľ klial, zúril. Mňa nechcel ani vidieť. Raz v bezmocnej zúrivosti akémusi parobkovi, čo za ním mňaukal, vylepil také zaúcho, že posmeškár načisto stratil sluch. Bol z toho súd, ktorý veliteľ šťastivo prehral. Popri novom posmechu mal ešte aj poriadnu škodu. Potom navždy zmizol, nevedno kam.

Ale ani páni kaplán to nemal ľahšie. Huncútski parobci mu v kostole aj cez prijmanie mňaukali. Raz večer našiel pred pobožnosťou v zákristii na miesto kostolníka a miništrantov zo desať mačiek a kocúrov... Nečudo, že nasledoval kamáratka, veliteľ žandárov: zmizol z dediny ako gáfor. Zlé jazyky trúsili, že kaplánik sa z posmechu úplne pojašil. Napokon už ani nevedel, či je chlap alebo žena, a tak sa vraj prihlásil do kláštora za mníšku...

Možno tiež, že umrel, možno žije dodnes, a modlí sa, aby stvoriteľ ohňom a sírou zničil zo sveta nielen mačaci háved, ale aj poľovníkov, ktorí sa falosnosťou podobajú mačkám a selmám.

A tak môj verný Murko už ako mačaci starec zostal jedno ráno ležať pod kutkou, akoby spal. Jeho statočná duša tiško odletela do mačacieho raja...

MEDZI VYŠNOLAPŠANSKÝMI ŽIAKMI

O vyšnolapšanskej škole a žiakoch navštěvujúcich hodiny slovenčiny Život už mnohokrát písal a vždy len dobré. Ani nie div, sú totiž veľmi aktívni, obetaví, zúčastňujú sa akcií, spoločensky veľmi užitočných. Stačí spomenúť trebars príspevok najstarších tried v práci pri úprave okolia novovybudovanej klubovne MS KSČaS, účasť vo všetkých recitačných súťažach, v ktorých vždy dobre obstáli, usilovnosť žiakov a starostlivosť učiteľov o dobrú úroveň slovenčiny v škole a napokon činnosť slovenského spevácko-tanečného súboru, ktorý sa naposledy tak prekrne predstavil verejnosti o.i. počas otvorenia novej klubovne MS a návštevy veľvyslanca ČSSR v tejto obci.

Škola si nadálej udržuje pomerne vysoký stav žiakov, ktorí sa učia slovenský jazyk. V tomto školskom roku je ich spolu 31. Sú rozdelení, tak ako predtým, do troch skupín (2.-3. trieda — 8 žiakov, 4.-6. trieda — 15 žiakov a 7.-8. trieda — 8 žiakov). Učia sa 3 hod. týždenne priamo po hodinách iných predmetov. Od mája t.r. (o čom sme písali v Živote č. 8/82) do poslednej návštevy z konca septembra sa v škole prakticky neveľa zmienilo. Stav vybavenia školy učebnými pomôckami, ako pravopisné tabuľky, platne buď diapositívy sa nezväčšil. Zase keď ide o učebnice, ktoré v podstate nechybo-

vali ani predtým, ale novovoobladené — v rámci aktualizácie príručiek — dosťali až na začiatku októbra, teda mesiac po otvorení nového školského roka, hoci ich objednali ešte pred prázdninami. Treba tuná poznamenať, že podobná situácia s novými príručkami bola aj v iných školách na Spiši a Orave.

Rozprávam sa s riaditeľkou a súčasne učiteľkou slovenčiny v tejto škole, kr. Ceciliou Bielikovou. „V pomere k vlaňajšiemu roku máme síce na slovenčine o jedného žiaka menej, ale som presvedčená, že na budúci rok sa tento stav badateľne zvýší. Nechýbajem, že k tomu prispeje aj výbor MS, s ktorým — musím zdôrazniť — sa škole dobre spolupracuje. Hoci ani ja, ani žiaci nemáme veľké nároky, musíme sa jednako zmieniť o niektorých požiadavkách, ktorých vyriesenie by nám uľahčilo výuku. Naďalej chýbajie vhodný vyučovací program. Starší, skúsení učitelia si bez neho akotak poradia, ale mladí majú s tým iste hodne ťažkostí. Ešte stále nedostávame, hoci v iných školách obdržiajavajú, slovenské detské časopisy, ako Slniečko, Zornička a pod., ktoré sú pri skromnom vybavení inými učebnými pomôckami veľmi potrebné. Naposledy sme sice dostali z ÚV KSČaS zásielku kníh pre deti a mládež, ale je to má-

lo. Žiaci radi čítajú, preto zišli by sa ďalšie. A ešte jedno, hoci snáď príliš smelé: nás školský súbor by potreboval kroje, na čo škola, žiaľ, nemá prostriedky...“

Počas krátkej besedy žiaci sa zdôverujú čo naposledy čítali, recitujú

Záber z hodiny slovenčiny

básne, prezádzajú, že radi učinkujú v súbore, že by chceli vystupovať aj iné, nielen v Lapšoch, stážajú sa, že im už chybajú recitačné súťaže... Takýto záujem, elán a ochota veľmi teší. Rád som prisľúbil, že v nastávajúcom roku určíme začnú do školy prichádzať časopisy. A keď ide o súbor, ak si udrží patrične vysokú úroveň. Ústredný výbor KSČaS ho vybaví krojmi. Plne si to zaslúží.

Text a snímka: J. ŠPERNOGA

NOVÍ MAJSTRI ČINKY

V československom vzpieraní môžeme zaznamenať viacero mien slávnych športovcov, ktorí sa svojimi výsledkami natrvalo zapísali do dejín tejto športovej disciplíny na svete. Stačí spomenúť trebars držiteľa zlatej a bronzovej medaily z OH v Los Angeles (1932) a Amsterdame (1928) Jaroslava Skoblu alebo dvoch strieborných — Václava Přeníčku z OH v Los Angeles a Berlíne (1936). Neskôr to bol Hans Zdražila, ktorý na začiatku 60. rokov slávil nejeden úspech a najväčším bolo olympijské zlato na OH v Tokiu (1964).

Potom čs. vzpieranie začalo čoraz viac zaostávať za svetovou elitou v tomto športe, ktorá napredovala veľmi rýchlo. Nové generácie vzpieračov, až na niektoré výnimky, sa akosi nemohlo priblížiť, tohož prevýšiť úroveň dávnych majstrov činky. Trvalo to dosť dlho, prakticky do konca 70. rokov. Odtedy možno zaznamenať nástup nového pokolenia čs. vzpieračov, ktorí začali postupne zmenšovať odstup od najlepších na svete. Už Olympijské hry v Moskve (1980) priniesli čs. vzpieračom veľký úspech — Ota Zaremba v hmotnosti 100 kg vybojoval nečakane zlatú medailu a Dušan Poliačik (82,5 kg) bronzovú.

Tohoročné majstrovstvá sveta v Lubľane opäť dokázali, že vývoj československého vzpierania je na správnej ceste. Zvlášť výborne si čs. horci počívali v najtažších kategóriách, v ktorých vybojovali tri bronzové medaily. Ich majiteľmi sa stali: v hmotnosti 100 kg Bruno Matykievicz, ktorý v dvojboji dosiahol 397,5 kg a v hmotnosti 110 kg Anton Baraniak s výkonom

405 kg. V tejto váhovej kategórii Peter Solar skončil na 5. mieste — 402,5 kg. Napokon v hmotnosti +110 kg bronzovú medailu vybojoval Bohuslav Braum (420 kg) a Pavel Khek bol štvrtý (417,5 kg).

Teraz niekoľko slov o majstrovi v superťažkej hmotnosti Bohuslavovi Braumovi. Narodil sa 22.2.1956 v Prahe, má teda 26 rokov. Ako malý chlapec sa vlastne ničim nelíšil od svojich rovesníkov. Ale už v 6. triede väzil šesťdesiat kg a v deviatej devädesiatpäti plus 185 cm výšky. To asi spôsobilo, že ho istý Jindřich Vodstrčil, býv. doraštecký majster ČSSR, mohol nahovoriť na vzpieranie. Cvičili po pivničach, premenených na tréningové sály. Po čase si tohto nádejného mladého obra všimol sokolovský tréner Skarda a pozval ho do svojho oddielu. Tuná, po odborne vedených tréningoch, začali Braumove výkony rýchlo stúpať. Potom však si zranil koleno, čo ho nadľaho vyradilo zo vzpierania. Keď vyzdravel, opäť sa k nemu vrátil.

Na začiatku roku 1980 nominovali Brauma do olympijského kádra. Trénoval ani divý. „Papierovo“ bol asi na 10. mieste na svete, ale keď dva týždne pred OH trhol 190 kg, jeho šance na dobre miesto stúpli. Na olympijskom pódiu však tento výkon nevedel zopakovať. Až na tretí pokus trhol 180 kg, v nadhode 217,5 kg a s celkovým výkonom 397,5 kg skončil na 5. mieste. Hoci bol trochu sklamaný, nedal sa odrať a tak nie div, že na tohoročných majstrovstvách sveta sa už stal bronzovým medallistom. A iste to nie je jeho posledné slovo.

JÁN KACVINSKY

GANG OF FOUR

hviezdy * * * * * svetovej estrády

Je to jedna zo zaujímavejších britských skupín tzv. novej vlny. Vznikla v r. 1978 a hned upozornila na seba dvoma platňami, malou Domaged Goods a LP Entertainment. Zdalo sa vtedy, že skupina čoskoro ovládne trh new wave, ale tak sa nestalo. V r. 1980 nahrala iba jednu maličku hoci znamenitú platňu Outside The Trains Don't Run On Time. Na ďalšie musela čakať až na koniec min. roka, ke-

dy nahrala LP Solid Gold a album What We All Want. Pomohlo jej v tom najmä turné po Spojených štátach (dvakrát), kde si skupina získala veľkú popularitu. Aby sme vyčerpali zoznam jej nahrávok treba uviesť, že v polovicí t.r. vydala ďalší album Songs Of The Free a malú platňu s tak známymi hitmi ako I Love A Man In Uniform, ako aj The World At Fault.

Hudbu skupiny Gang Of Four treba skutočne zaradiť k novej vlnie anglického rocka. Prvroradú úlohu spĺňa v nej rytmus, spravidla „nervózny“ a „rozkuskovaný“. V skladbách tejto skupiny možno nájsť celkom badateľný vplyv „čiernej“ punk, ako aj reggae a punk-rocka.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje tematika skladieb Gang Of Four, v ktorých sa skupina dotýka najpálčivejších problémov na svete v 70. a 80. rokoch. Vo svojich textoch ospevuje boj ľavov, kritizuje rasizmus v Juhoafrickej republike, pranieruje britskú politiku. Tento radikalizmus, ktorý inač znamenite koresponduje s hudbou plnou napäťia, zaraďuje skupinu k tzv. rockovým lavičiarom. Politická angažovanosť hudobníkov spôsobuje, že počas koncertov dochádza často k incidentom. Napr. v r. 1980 počas vystúpenia v Leeds dvoch členov skupiny ranili a dostali sa do nemocnice.

Skupinu Gang Of Four založili: John King (vokalista), Andy Gill (gitarista), Hugo Burnham (gitarista) a Dave Allen (bubeník). Ten posledný v r. 1981 odišiel zo skupiny a na jeho miesto prišiel Busta Cherry Jones, ktorý predtým pôsobil v skupine Parliament a súčasne spolupracoval s inou znáomou skupinou The Rolling Stones.

J.S.

nec dákujú a na miesto odprevádzajú chlapci, muži. Počas tanca sa možno rozprávať, ale je neslušné vypýtať sa partnerky na vek a rodinný stav. Nemožno tancovať s cigaretou v ústach, je to bezohľadnosť k partnerke. Neprekne je, ak mladý človek tančuje s dievčatom a pritom sa rozpráva s iným tanečníkom. Ak počas tanca stretneme známeho alebo známu, môžeme sa ukloniť alebo usmiať, ale nerozprávať sa ponad hlavy tanečníkov. Je neslušné tancovať s prikrýtou hlavou. Dokonca aj dievčatá, ak tančujú vnútri, majú si zložiť z hlavy aj ten najmodernejší klobúčik. Ešte poznáme: voľaťko pozvanie do tanca bolo dosť zložitým rituálom, dnes je jednoduchšie — stačí sa pred partnerkou ukloniť, prípadne sa ešte jednoducho spýtať: „smiem prosiť?“

TEDA DORA

ON A ONA

F.K. Blížia sa fašiangy, čas zábav a tančov. Napište niečo o správaní sa pri tanci...

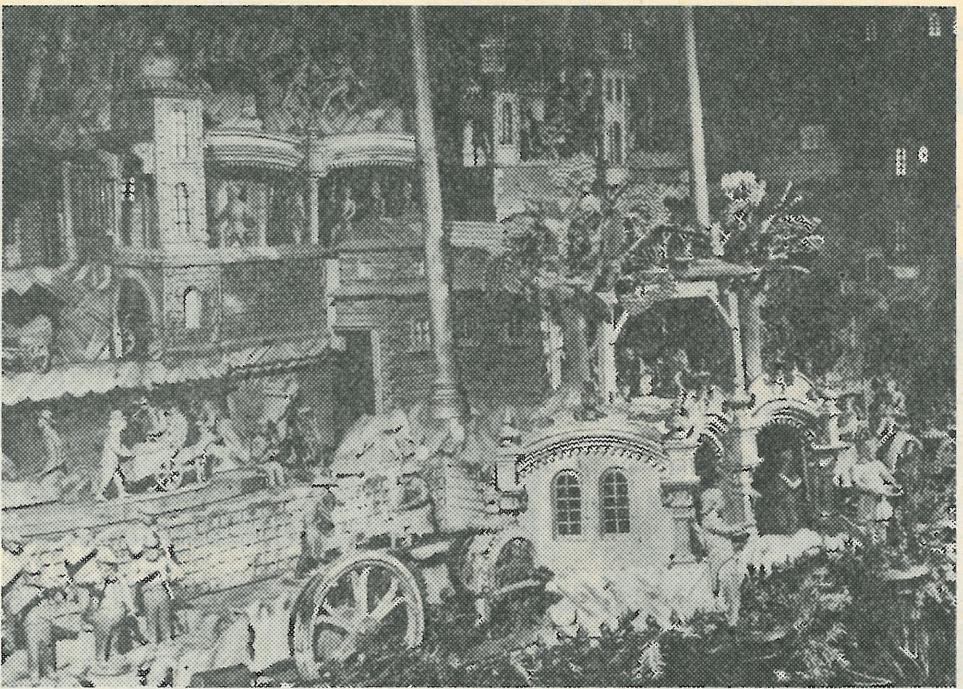
Do tanca môžeme pozvať každé dievča či ženu — známu buď úplne neznámu. Možno pozvať aj ženu, vedľa ktorej stojí jej partner, a pýtať si dovolenie od nej, a nie od neho. Keď dievča súhlasí, treba sa zdvorilo spravedlníť jej partnerovi, lebo zostane istý čas sám. Dievča buď žena môže pokojne odmietnuť ísť tančovať, ale sa má spravedlnítiť a vysvetliť svoje odmietnutie. Potom by však nemala ísť tančovať s iným. Nepatrí sa tančovať s podnapitým mužom.

Keď je dámska volenka, pozývajú to tanca dievčatá buď ženy, ale za ta-

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje známeho polského speváka strednej generácie, veľmi populárneho už v sedemdesiatych a sedemdesiatych rokoch. Jeden z jeho šlágrov má názov „Bo z dziewczynami...“. Získal hodne cien, na domácich a zahraničných festivaloch. Napište nám jeho meno a pošlite do redakcie. Medzi autorov správnych odpovedí vyžrebujeme knižné odmeny.

V Živote č. 10/82 sme uverejnili snímku známeho amerického herca Henryho Fonda. Knihy vyžrebovali: Štefánia Trzopová z Čiernej Hory, Anna Noconiová z Pekelnika, Božena Spirčáková z Novej Belej, Bohuslava Michaláková z Malej Lipnice, Mária Tazíková z Fridmana.

Snímky str. 1. a 7. Orbis

Třebechovický betlém

Ovčáký pes pobíhá kolem probuzeného stáda. Jeho pán přiložil k ústům roh a troubí. Sedlák nese dříví, mlynář veze mouku, kapelník se otáčí k muzikantům, řvec řije boty. Roubené stavení, v kolébce dítě... Kolik poezie mají české betlémy — díla lidových tvůrců, které patří k nejkrásnějším projevům českého lidového umění. V 19. a začátkem 20. století bývaly v mnoha českých krajích nerozlučnou součástí atmosféry vánočních svátků. Jejich lyrická i dramatická krása má mnoho obdivovateli i dnes. Jsou cennou historickou památkou — od malých přenosných, vystríhaných z omarovaného papíru, až po ty velké, rozměrné, s mnoha figurkami ze sádry, vosku, dřeva nebo dokonce i z těsta. Nejvzácnější z nich jsou uchovávány v muzeích. Mezi ně patří i betlém v městečku Třebechovice pod Orebem nedaleko Hradce Králové ve východních Čechách.

Procestoval už hezký kus světa. Obdivovali ho návštěvníci Světové výstavy v Montrealu r. 1967, byl vystaven v Holandsku, v Londýně... Trvalý „domov“ má ovšem v třebechovickém městském památníku, kam se na něj přijede ročně podívat kolem dvou set tisíc turistů. Čemu vzdělí třebechovický betlém za tak velkou popularitu?

Především je mezi jinými betlémy opravdovým gigantem. Měří $7 \times 3,2 \times 2,7$ metrů a skládá se z více než dvou tisíc předmětů, vyřezaných z lipového nebo hruškového dřeva. To ale není všechno. Spuštěním zvláštního mechanismu — systému ozubených kol, pák a vačkových hřidel, které jsou také ručně vyřezány ze dřeva — lze uvést celou podívanou do pohybu: jednotli-

vé figurky nám před očima ožívají jako na jevišti. Autorům této půvabné podívané, truhláři Josefu Probošovi (1849–1926) a Josefem Kapuciánovi (1841–1908), trvalo čtyřicet let, než vytvořili své dřevěné dílo plné poezie. Zobrazili v něm nejen biblické motivy, ale především svět každodenní práce, s jakým se denně setkávali, ve kterém žili: chalupnický chlév, pastýře nesoucí dárky, sedláky, řemeslníky, stovky lidových postaviček, při jejichž zpodobňování si tvůrci nemuseli vymýšlet. Svalnatí kováři buší do kovadliny, shrbený tkadlec tká na ručním stavu, pekař míchá v dízi těsto, horníci roubou uhlí, basista potáhne smyčcem nejdřív třikrát pak dvakrát, aby každý poznal, že hraje něco veselého. Také biblickou krajinu změnila lidová fantazie v krajinu typicky českou.

Dnes se od té půvabné podívané nemůžeme odtrhnout. Ale třebechovický betlém měl pohnuté osudy. Obývatele městečka původně pokládali jeho tvůrce spíš za podiviny než za mistry. Po jejich smrti chátral betlém ve staré stodole a jeho mechanismus polámal děti, když si hrály s jeho figurkami. Teprve později v něm třebechovický učitel rozebral jedinečné řebářské dílo a přičinil se o jeho záchranu. Nechal betlém opravit, nakonzervovat, postavit mu důstojné přístřeši. Za druhé světové války ho pečlivě uschoval, aby ho uchránil před zničením a uchoval pro budoucí generace. A to se mu podařilo. Třebechovický betlém je dnes překrásnou ukázkou české lidové práce konce 19. století a opatřován jako cenná historická památká.

ADÉLA KRATĚNOVÁ

slovník Života

POLSKY SLOVENSKY ČESKY

LIDÉ LÉTA UDÁLOSTI

PROSINEC – DECEMBER

2.XII.1872. V Krakově zemřel Wincenty Pol, polský básník, prozaik a vynikající zaměpisec rakouského původu, účastník listopadového povstání 1831. (Nar. 20.IV. nebo 7.V.1807 v Lublině).

3.XII.1592 — V Krakově zemřel Peter Slovensky (Slovacus), slovenský hudebník, první vydavatel kalendářů (nar. v Markušovicích).

3.XII.1952. V Praze zemřel Vladimír Clementis, významný slovenský publicista a politik (nar. 20.IX. 1902).

3.XII.1857. V Berdyczowě se narodil Josef Conrad Korzeniowski, vynikající anglický spisovatel polského původu, povoláním námořník (zemřel 3.VIII. 1924 v Bishoptbourne u Canterbury).

5.XII.1952. Poprvé po válce se konala Mezinárodní houslová soutěž Henryka Wieniawského v Poznani (poprvé v roce 1935).

6.XII.1872. Ve Zvolenské Slatině se narodil Mikuláš Moyzes, slovenský hudební skladatel (zemřel 2. IV.1944).

6.XII.1917. Vyhlášení nezávislosti Finska.

6.–7.XII.1947. Ve Varšavě se konal I. celostátní sjezd Svazu bojující mládeže (ZWM), revoluční mládežnické organizace ideologicky spjaté s Polskou dělnickou stranou, která vznikla v lednu 1943 a mobilizovala polskou mládež do boje proti okupantům. Prvními předsedy ZWM byli Hanka Szapiro Sawická a Janek Krasicki. Oba zavraždila gestapo v roce 1943. Po osvobození se ZWM aktivně podílel na výstavbě země a upevnění lidové moci. V červenci 1948 se ZWM spojil s mládežnickou organizací TUR a Svazem vesnické mládeže Wici ve Svaz polské mládeže.

6.–13.XII.1945. Ve Varšavě zasedal I. sjezd Polské dělnické strany. Předmetem zasedání byly otázky znovuvýstavby země, výstavby lidově demokratického zřízení a upevnění strany. Generálním tajemníkem ÚV PDS byl zvolen Władysław Gomułka.

7.XII.1941. Japonský útok na leteckou a námořní americkou základnu Pearl Harbour na Havajských ostrovech zahájil válku mezi Japonskem a Spojenými státy a Velkou Británií. O čtyři dny později Německo a Itálie vypověděly válku Spojeným státem.

8.XII.1917. V Praze byla založena Československá astronomická společnost.

9.XII.1937. Ve Varšavě zemřel Andrzej Strug, vlastním jménem Tadeusz Gallecki, prozaik, publicista, veřejný pracovník a obhájce nezávislosti. (nar. 28. IX.1871 v Lublině).

13.XII.1797. W Düsseldorfě se narodil Heinrich Heine, jeden z největších německých básníků, jehož dílo mělo obrovský vliv na evropskou poezii (zemřel 17.II.1856 v Paříži).

13.XII.1981. Vyhlášení válečného stavu v Polsku. 15.–21.XII.1948. Ve Varšavě zasedal Slučovací kongres Polské dělnické strany a Polské socialistické strany, který odstranil půl století trvající rozkol v polském dělnickém hnutí a založil Polskou sjednocenou dělnickou stranu. Předsedou ÚV PSDS byl zvolen Bolesław Bierut.

16.XII.1918. Ve Varšavě se konal slučovací sjezd dělnických stran Sociální demokracie Království polského a Litvy a Polské socialistické strany-levice, které utvory Komunistickou dělnickou stranu Polska, od III. sjezdu v únoru 1925 do r. 1938 působící pod názvem Komunistická strana Polska.

16.XII.1922. Ve Varšavě člen krajní pravice zastřelil Gabriela Narutowicze, zvoleného 9. prosince 1922 prvním prezidentem Polska hlasy centra, levice a národnostních menšin. Narutowicz byl inženýrem konstruktérem, profesorem technického učení v Zurichu. Před volbou na prezidenta byl ministrem zahraničních věcí. Narodil se 17.III.1865 v Telších na Litvě. O čtyři dny později Národní shromáždění zvolilo nového prezidenta Stanisława Wojciechowského. Předsedou vlády se stal Władysław Sikorski.

17.XII.1897. V Plocku se narodil Władysław Broniewski, největší představitel polské revoluční lyriky, vynikající překladatel ruské poezie a prózy (zemřel 10.II.1962 ve Varšavě).

17.XII.1787. V Libochovicích se narodil nejvýznamnější český přírodovědec XIX. století, filosof a národní buditel Jan Evangelista Purkyně, badatel světového významu, spolutvůrce novodobé histologie, překladatel tvorby Goethovy a Schillerovy do češtiny (zemřel 28.VII.1869 v Praze).

25.XII.1942. V Zurichu zemřel Aurel Stodola, významný slovenský fyzik světové slávy, konstruktér vodních turbin (nar. 10.V.1859 r. v Liptovském Mikuláši).

27.XII.1822. V Dôle se narodil Louis Pasteur, velký francouzský lékař, chemik a bakteriolog, objevitel séra proti vztělklině (zemřel 28.IX.1895 ve Ville-neuve-L'Etang u Paříže).

30.XII.1942. Oddíly Selských praporů svedly u Wajdy bitvu s hitlerovci na obranu rolníků vyhnáných ze Zamojska.

30.XII.1947. Vyhlášení Rumunské lidové republiky.

30.XII.1922. Na I. sjezdu sovětů s účastí 2215 delegátů, reprezentujících všechny národnosti a socialistické republiky vzniklé na území ruského státu po Velké říjnové socialistické revoluci, byl vyhlášen vznik Svazu sovětských socialistických republik, jehož hlavním městem se stala Moskva.

Predponu Vz- pišeme v slovesách a podstatných menách dejového významu ak ide o pohyb zdola hore alebo o vzrástanie dej: vzchodiť, vzbura, vzdialený, vzklíčiť, vzlet, vzduť, vzplanúť, vznik, vzletný, vzrást, vzpruha, vznosný. Píšeme a hovoríme spomenút, spomínať, spomienka, spomätať sa (a nie vzpomenúť, vzpomínať, vzpmienka, vzpämätať sa!!) Slová s predponou z-, v ktorých sa najčastejšie robia pravopisné chyby:

zbeh — 1. zbeh ťudí, 2. vojenský zbeh; zbehnúť (sa) — 1. zbehnúť po schodoch, 2. zbehnúť sa spolu, 3. zbehnúť zo služby; zberať sa — 1. zberať sa niekam, 2. zberať úrodu; zbierať (sa) — 1. zhromažďovať sa, 2. rána sa zberať; zbijiať — 1. zbijiať lešenie, dosky, 2. zbojník zbiať.

kopacz,	kopáč,	kopáč,
kopaczka	kopáčka	kopáčka
kopáč	kopat	kopat
kopáčiac	kopnúť	kopnout
kopalnia	baňa	důl
kopalniaky	banský	důlní
kopalny	fosilný	fosilní
kopar-	rýpadlo,	rýpadlo,
ka	bager	bagr
kop-	čadiť,	čadiť,
cic	čmudit	čmoudit
kopciuszek	popoluška	popelka

kopeczyk	kopček	kopček
kopec	sazde	sazde
koper	kópor	kópor
koperta	obálka	obálka
koperto-	vkladať do	vkladať do
wač	obaliek	obaliek
kopía	kópia	kópia
ko-	kópija	(zbraň)
pia	kopcovitý	kopcovitý
kapiasty	kopec	kopec
kopiec	kopírovať	kopírovať
kopiować	kopírovací	kopírovací
kopiový	kopanec	kopanec
kopniak	šíbnutý	praštený
kopničky	kopulácia	kopulace
kopulacia	kupolovitý	kupolovitý
kopulasty	kupola	kupole
kopuľa	kopyto	kopyto
kopyto	kóra	kúra
kora	koráb	koráb
korab	korál	korál
korál	kľuka	kliká
korba	spúšťacia	spoušťeci
korba	kľuka	kliká
korba	korbáč	karabáč
korba	zvrtlík	obrtlík
korbowód	ojnica	ojnice
korbowý	kľukový	klikový

VÝLET, NA AKÝ SA NEZABÚDA

NA SNÍMKACH:
zľava — na Oravskom zámku; hore — vo Valaškej Dubovej pred krčmou, v ktorej lapili Jánošíka; sprava — príchod detí do Mazorníka; dole zľava — pred ubytovňou v breznianskom športovom areáli.

Snímky: A. Chalupec
a D. Mikolaj

mestí, odkiaľ nás autobusy odvážali na rôzne miesta. Odialto sme odchádzali súraz Vierou Kantárovou z Oddelenia stykov kubíkrajanmi v zahraničí Matice slovenskej akého s Adamom Chalupcom, predsedom ÚV KSČaS, aj na hornú Oravu, kde na hraieho ničnom prechode čakali naši hostia, detí, dvaja pedagógovia Angela Kulavia-Dráková z Dolnej Zubrce, Ján Galiniak z Krempach a účtovníčka ÚV KSČaS z Kralova Mária Ziembová.

Hornou Oravou sme sa iba previezli, ale aj z okien autobusu mohli deti dosť spozorovať. Galériu národného umelkyne Májašku Medveckej v Medvedzí, v ktorej si vystavenie najlepšie dieľa „Maľárky z oblasti Oravy“, ako ju volajú ľudia vo svojom ríšu kraji. Závod Tesla v Nižnej, kde dávajú konečnú podobu televízny prijímacom. Drevené domky v Podbieli, ktoré sa tu stahujú v rade pozdĺž cesty a pripomínajú skôr výrobosť v ukus oravských ľudových staničí. Zastavili sa v Oravskom podkraj-

Komu neutkeli v pamäti školské výlety? Starostlivo sme sa na ne pripravovali aspoň deň dopredu, prebúdzali sa oveľa skôr než inokedy, len aby sme nezmeškali autobus. Po rokoch, zdalo sa mi, ostávajú tieto spomienky iba spomienkami, nemožno sa k nim vrátiť v skutočnosti.

V novembri však prišlo pozvanie na akciu, ktorú poriadala Matica slovenská, a hneď som si pripadal ako za školských liet. Mal som možnosť zúčastniť sa zájazdu slovenských detí z oravských a spišských obcí v PER po niektorých zaujímavých slovenských oblastiach. Tešil som sa na toto podujatie o to viac, že krátko predtým boli u nás na návštěve slovenskí odbojári z PER, a stretnutie s nimi som mal ešte v živej pamäti.

Centrom stretnutia detí bolo opäť horánske mestečko Brezno, kde sme i s odbojármami viackrát stáli na peknom ná-

stává se i toto...

ZLODĚJSKÁ UNIVERZITA. Prosluli američtí podvodníci Clifton Henson a Avery Barber založili ve Washingtonu „univerzitu“ pro zločince. Poslučali se tu m. v takových predmetech, ako okrádání kabelek a peněženek, otevírání zámků a pokladů, přepadání bank a okrádání automobilů. Po zkouškách žáci začínali „pracovat“ a samozřejmě určitou dobu museli „pánum profesorům“ platit.

MILOST PRE VRAHOV? Pred 13 rokmi skoro celý svet otriasla správa o beštialom zločine, čiže o zavraždení

manželky režiséra Romana Polanského Sharon Tateové a štyroch iných osôb, ktoré boli v ich dome. Zločincami boli členovia a členky bandy, ktorá sa nazvala „Mansonova rodina“. Po čase ich pochytili a odsúdili na doživotné alebo dlhorocné väzenie.

Zákony štátu Kalifornia predvídajú však možnosť omilostenia takýchto zločincov po istom, pomerne krátkom čase. Členovia „Mansonovej rodiny“, samozrejme, využijú túto možnosť. Už na jar tohto roku požiadala o milost najmladšia členka bandy, Leslie van Houtenová a teraz takúto prosbu má predložiť Charles „Tex“ Watson, ako aj sám šef bandy Charles Manson. Práve oni mimoriadne brutálne zavraždili tehotnú Sharon. Obaja vrahovia sa vo väzení chovajú ako nevinní barančekovia. „Tex“ je dokonca pomocníkom väzenského pastora a Manson, ktorý je v tažkom väzení Vacaville, stále spieva v kaplnke pobožné piesne a hrá na gitaru. Väzenskí strážcovia sú vrah dojati jeho spevom a nábožnosťou...

Avšak existuje osoba, ktorá s celou energiou bojuje proti skoršiemu prepusteniu na slobodu vrahov. Touto osobou je 54-ročná paní Doris Gwendolyn Tateová, matka Sharon. „Nesmú dostať milosť, sú naďalej nebezpeční. Nechcem, aby iné matky trpeli tak, ako trpím ja, Sharonina matka!“ — hovorí paní Tateová. Na jar za dva týždne zožíberala 10 tisíc podpisov proti oslobodeniu Leslie van Houtenové. Teraz energická paní Tateová začína mobilizovať verejnú mienku proti omilstreniu vrahov jej dcéry. Na snímke: matka Sharon Tateová.

DIAMANTOVÁ HORÚČKA

V severozápadnej časti Austrálie nášli naposledy veľké diamanty, čo tam vyzvalo opravdivú diamantovú horúčku. Podľa výpočtu geológov, austrálske zásoby majú hodnotu okolo 15 milárd dolárov. Ak by to bola pravda, Austrália by sa stala druhým výrobcom diamantov po Južnej Afrike.

ARISTOKRATICKÝ SKANDÁL. Aristokrati nikdy neboli anjelmi: bývali namočení do špinavých dvorských intríg, robili pochybné finančné obchody, prepijali alebo prehrávali majetky v Monte Carlo, zvádzali nevinne slečny... Ale lúpež s prepadnutím v predvedení baróna a baronesy — to ešte nebolo.

Francúzsky barón Robert Augier de Moussa a predstaviteľka nemeckej aristokracie, baronesa Stephanii von Kories zu Goetze, bývajúca stále v Paríži, boli zaťknutí a obžalovaní, že zrabovali v hoteli Ritz v Paríži bohatému Mexičanovi šperky v hodnote 5 miliónov dolárov. Distingvovaný párs mal spoločníkov — dvoch mladých profesionálnych kriminalistov. Samozrejme, nikto nepodozrieval baróna a baronesu dovtedy, kým dáma — anonymne — neponukla, že vráti šperky za 300 000

dolárov — asi mala ľažkosti s predjom. Ale na miesto stretnutia, okrem splnomocnenca Mexičana, príšla aj polícia a — na vlastné prekvapenie — musela zaťknúť elegantnú dámku, potom baróna a ďalších spoločníkov. Teda tohoročná parijská sezóna bu ochudobnená, ubudli totiž dve skutočné ozdoby spoločnosti: krásna baronka a driečený barón. Vidíme ich na snímke, samozrejme pred zaťknutím.

AMERICKÝ BIOCHEMIK, dr Ronald Forman z mestskej nemocnice v Evansville v štáte Illinois (USA) odhaduje, že v súvislosti s rastom cien mnohých minerálnych zložiek v ľudskom organizme „materiálna hodnota“ človeka, ktorý váži 70 kg, dosahuje dnes 500 dolára. V roku 1936 hodnota človeka dosahovala iba 98 centov.

DÁNSKE RODINNÉ ROZTRŽKY často končia bitím manželiek. Statisíčky zaznamenali tento fakt aspoň v 10 percentu manželstiev. Stúpa taktiež počet manželov zadržaných políciou za týždení manželiek.

Zenské organizácie v Kodane organizovali dokonca stredisko pre týždení manželky. Vznikla aj útulňa pre ženy, ktoré sa schovávajú pred prudkým manželom. Problém bitých manželov sa stal v Dánsku spoločenským javom, ktorý stále živšie zaujíma verejnú mienku.

DRAHÍ ČITATELIA, MILÍ KRAJANIA!

Týmto číslom končíme doterajší spôsob tlače Života a so štipkou žiaľu užívavárame jeho a naše 25-ročné obdobie práce, snáh, nádejí, úspechov a neúspechov... preste života.

Táto štipka žiaľu za minulý nám nezakrýva radosť z možnosti predložiť vám už od januára Život v novej podobe a od marca — apríla vychádzajúci v termíne. Neprápe sa kvôli menším stranám, lebo ich počet rastie z doterajších 16 na 32. Väčší počet strán nám umožní venovať viac miesta témat, ktoré ste si zvlášť oblúbili.

Toto nové číslo nám dáva novú príležitosť obrátiť sa na vás so starou výzvou: budte spolu s nami, píšte nám o všetkom, čo vás teší a trápí — stránky nášho časopisu sú pre vás.

Teda dovidenia v novom roku s novým Životom.

OTÁZKY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

PREDSTAVITELIA TLAČE NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN V TLAČOVEJ KANCELÁRII VLÁDY. 3. novembra t.r. sa v tlačovej kancelárii vlády konalo stretnutie predstaviteľov tlače spoločností národnostných menší s tlačovými tajomníkmi Ministerstva kultúry a umenia, Ministerstva osvety a výchovy a Ministerstva vedy, vysokých škôl a techniky. Poradu viedol riaditeľ kancelárie A. Konopacki a zúčastnili sa jej predstaviteľia Administratívneho oddelenia ÚV PZRS W. Klimek, Spoločensko-administratívneho odboru Ministerstva vnútra, Varšavského a Bielostockého výboru PZRS.

Počas stretnutia, ktoré zorganizovali na návrh Administratívneho oddelenia

ÚV PZRS v súvislosti s postulátmi vedení jednotlivých tlačových orgánov spoločností národnostných menší, boli prerokované najaktuálnejšie otázky redakčnej práce, ktoré vyplývajú z kultúrno-osvetovej činnosti spoločnosti národnostných menší.

Za prítomnosti tlačových tajomníkov spomenutých ministerstiev sa hovorilo o mnohých veľmi dôležitých problémoch predstavených skôr patričným rezortom, ktoré po dnešný deň nepodnikli žiadne kroky, aby tieto problémy vyriešili. Najviac sa hovorilo o neuspokojivom stave školstva v materinských jazykoch národnostných menší, o problematike kultúrno-osvetovej činnosti a o fažkostach v tejto oblasti statutarnej práce.

Prítomní uznali za veľmi kladný fakt zvolania takého stretnutia a zdôrazňovali účelnosť organizovania tlačovou kanceláriou vlády takýchto stretnutí s predstaviteľmi tlače národnostných menší aj v budúcnosti. Riaditeľ A. Konopacki uistil, že tlačová kancelária vlády bude umožňovať redakciám časopisov národnostných menší prístup k autoritatívnym prameňom informácií a bude organizovať stretnutia s kompetentnými predstaviteľmi ministerstiev, centrálnych organizácií a s novinármi celoštátnnej tlače.

Na záver riaditeľ A. Konopacki informoval prítomných o činnosti vlády.

(M.W.)

SLOVENČINA OPÄT V ŠKOLÁCH V TRIBŠI A LAPŠANKE

Vďaka úsiliu KSČaS sa v základných školách v Tribši a Lapšanke po viacročnej prestávke začalo od 10. decembra t.r. opäť vyučovať slovenský jazyk. Rozhodlo sa o tom na porade u riaditeľa školy v Tribši za účasti zástupcu Kuratória osvety a výchovy v

Novom Sáči, gminného riaditeľa škôl a predstaviteľov KSČaS. Podľa rozhodnutia gminného riaditeľa škôl, v Tribši začne slovenčinu vyučovať učiteľka Mária Molitorisová, ktorá bude dochádzať zo školy v Nižných Lapšoch. V Lapšanke bude tento predmet učiť učiteľka Gražyna Piąteková.

Na porade sa konštatovalo, že školy nie sú pripravené na vyučovanie slovenského jazyka, nemajú žiadne učebnice, chýbajú takiež akékoľvek učebné pomôcky. O patričné vybavenie týchto škôl sa však musia postarať riaditeľstvá škôl. Svoju pomoc vo vybavení škôl slúbili predstaviteľia KSČaS.

Navrhovalo sa, že v základnej škole v Tribši budú slovenčinu vyučovať zatiaľ v sobotu, čo však možno prijať iba ako dočasné riešenie. Žiaci navštěvujúci hodiny slovenčiny v Tribši musia mať tiež voľnú sobotu ako deti v iných školách. Dúfame, že tentokrát otázka vyučovania slovenského jazyka v školách v Tribši a Lapšanke je konečne vyriešená a v budúcnosti namiesto intervencii budeme prinášať iba reportáže o rozvoji toho vyučovania.

D. SURMA

DVOJJAZYČNÉ NÁPISY

Redakcia Života obdržala list od výboru Gminného družstva Roľnícka svojpomoc v Jablonke, ktorý nás ako prvý informuje, že do 11. októbra t.r. vykonali 60% dvojjazyčných nápisov na obchodoch a gastronomických objektoch na území jablonskej gminy.

Teší nás seriózny prístup a energia, s akou družstvo GS v Jablonke realizuje túto dôležitú otázku. Očakávame na podobné správy z ostatných družstiev pôsobiacich na spišských a oravských obciach.

OSLÁVILI SME VÝROČIE VOSR

Dňa 6. novembra 1982 oslavila naša Základná osemročná škola so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke 65. výročie Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie. Slávnosť organizovalo riaditeľstvo našej školy a program pripravili žiaci ôsmej triedy, ktorí predvedli spolu so žiakmi siedmej triedy. V programe bol príležitosťný referát, piesne a recitácie básni.

Referát o Veľkej októbrovej socialistickej revolúcii pripravili a prednesli Alojz Zgama a Bohuslav Sonček, žiaci ôsmej triedy, zasa báseň Gdy naród do boja od Gustava Ehrenberga recitovala Mária Slanická zo siedmej triedy. Báseň Bagnet na brán recitovala Mária Machajová z 8. tr. Wolnosť — Margita Šperláková z 8. tr., Siedmy november — Maria Jablonská z 8. tr. a Októbrová revolúcia — Stanislav Stachulák.

Revolúciu od Miloša Krnu recitovali: Ondrej Jablonský, Andrej Modlák, Stanislav Stachulák, Vladislav Pilch, Stanislav Pierog, Alojz Zgama, Bohuslav Sonček, Margita Šperláková, Mária Machajová a Mária Jablonská z 8. tr. a Tadeáš Novák, Tadeáš Hefeniar, Irena Kozubová, Kristína Zgamová, Stanislava Sandriková a Bernarda Stachuláková zo 7. tr. Počas recitácií sme spievali piesne: Sadaj silno, sadaj, Szumi dokola las, Rušaj junáč mladá, Zpoza góru i rzek, Po dolinám i po vzgoriam (ruská pieseň). Takto sme oslavili výročie VOSR v našej škole.

JÁN HALÁČ a žiaci 8. tr.

NOVÁ BELA

Slávnostné otvorenie hasičského domu v našej obci bolo pre všetkých novobel'ských obyvateľov veľkým sviat-

K jubileu KSČaS

REFLEXIE • MIENKY • NÁVRHY • POZDRAVY

Ob. Przewodniczący Zarządu Oddziału Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Jabłonce

Z okazji 35-lecia powstania Waszego Towarzystwa, które spełnia ważną rolę w życiu społeczno-kulturalnym Orawy, proszę was w imieniu Zarządu Gminnej Spółdzielni w Jabłonce serdecznie pozdrowienia dla Waszych członków. Życzę także dalszego rozwoju i umacniania się Waszej organizacji dla dobra naszego regionu.

Prezes Zarządu Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Jabłonce Orawskiej (—) T. Pakos

VIKTÓRIA
SMREČÁKOVÁ
Malá Lipnica

členka ÚV a výboru MS KSČaS, rolníčka

Naša Spoločnosť dosiahla za 35 rokov svojej existencie hodné pozoruhodné výsledky a treba ju hodnotiť len kladne. Jedným z najväčších úspechov našej miestnej skupiny je to, že sa nám po rokoch podarilo obnoviť vyučovanie slovenčiny v základnej škole, ako aj zorganizovať folklórny súbor. Máme ochotnú mládež, ktorá veľmi ráda pôsobí v ochotníckom hnutí. Teraz našim cieľom je mať aj vlastnú kapelu, ku ktorej sa chceme dopracovať zaško-

lením mladých krajanov. Sme radi, že vďaka spolupráci s Maticou slovenskou, ktorá patrí k významným úspechom KSČaS — môže sa krajanská mládež učiť na Slovensku a naše súbory vystupovať na tamojších kultúrnych podujatiach.

Naša MS v Malej Lipnici ešte nedosiahla všetko, čo môže dosiahnuť. Totiž ľudia sa zaujímajú o činnosť KSČaS, ale výbor MS musí lepšie pôsobiť ako doteraz. Preto bolo by žiaduce rozšíriť aktív MS o takých krajanov, ktorí budú naozaj pracovať. Treba tiež pravidelne organizovať členské schôdze, ktoré sa zatiaľ skoro vôbec nekonajú. Vtedy budeme mať aj viacero detí na slovenčine, aj naša kultúrna činnosť bude efektívnejšia.

Želám všetkým dolnolipnickým krajanom k 35-ročnému jubileu KSČaS veľa úspechov, aby sa naša organizácia dobre rozvíjala, zase redakciu Života prajem, aby sa rady jej čitateľov neustále rozširovali.

JOZEF PETRÁŠEK
Krempachy
člen výboru MS KSČaS, rolník

Za 35 rokov existence našej Spoločnosti sme mali obdobia viac a menej vydareň. Za menej úspešne počívali aj posledné obdobie. Očakávam však, že naši krajania sa pustia do práce a ožijú naše súbory, že častejšie uvidíme slovenský film a predetí organizujeme sláčikový kurz ako voľakedy. Vedľa dnes máme aj kultúrny dom, peknú klubovňu, ktorú kedysi sme sa tlačili v súkromných domoch a jednako dnes chýba väčšia angažovanosť. Zdá sa mi, že krajania sa musia častejšie stretávať so zástupcami ÚV.

Všetkým členom želám veľa úspechov v krajskej práci, aby sme sa mohli len pochváľne vyjadrovať o miernom období.

JOZEF BLAZOŠEK
Vyšné Lapš
člen výboru MS KSČaS, rolník

— 35 rokov od založenia Spoločnosti je dlhé obdobie, ale zároveň aj krátke v histórii jedného národa. Každý národ si chce udržať svoje národné tradície a snažíme sa o to aj my, Slováci žijúci v Poľsku. Za najväčší úspech našej miestnej skupiny považujem výstavbu klubovne, v ktorej by sa mal sústrediť obecný kultúrny život.

K úspechom musíme zarátať aj návštevu veľvyslance ČSSR, jedinú za tieťo roky. Je to nielen povzbudenie pre našich krajanov do ďalšej práce, ale aj hrejivý pocit, že pamäťajú o nás v starej vlasti.

V našej MS mali by sme zlepšiť spoluprácu s mládežou a viac ju zapájať do činnosti. Máme predsa peknú klubovňu, ktorú treba využiť. Potrebujeme tiež dobrého inštruktora, ktorý by dokázal viesť divadelný krúžok a folkloristický súbor. Treba by bolo zároveň lepšie vybaviť klubovňu spoločenskými hrami a pod. a častejšie premitať slovenské filmy.

MICHAL KUŽEL
Nedeca
predseda MS KSČaS, dôchodca

— Začiatky pôsobnosti našej organizácie boli ťažké, avšak tých 35 rokov je dôkazom, že sa vyplnilo pracovať. Vedľa našej organizácie si môžeme uchovávať zvyky našich dedov a pradedov. A mielen to, výsledky našej práce môžeme viesť divadelný krúžok a folkloristický súbor. Treba je bolo zároveň lepšie vybaviť klubovňu spoločenskými hrami a pod. a častejšie premitať slovenské filmy.

Aby naša miestna skupina ešte lepšie pracovala, bolo by potrebné, aby sa do jej činnosti zapojilo viac mládeži a aby častejšie k nám prichádzali z UV.

Pri príležitosti 35. výročia založenia Spoločnosti želám všetkým našim kra-

janom veľa šťastia, pevné zdravie, aby sa naša organizácia upevňovala a nadálej rozvíjala, aby naši krajania boli jednotní.

FRANTIŠEK
ŠÍŠKOVIC
Kacvin
člen OV na Spiši, predseda MS
KSČaS, rolník

Pôsobnosť Spoločnosti za 35 rokov môžem hodnotiť len pozitívne, hoci naša cesta za toto obdobie nebola ustána ružami. Jednako fakt, že máme vlastnú organizáciu, ktorú podporuje štát, vlastný časopis Život, že môžeme udržiať svoje slovenské tradície, učiť deti materinský jazyk v školách a napokon, že máme dlhoročnú spoluprácu s Maticou slovenskou, ktorá napomáha našu činnosť — to všetko sú najhodnotnejšie výsledky dosiahnuté v 35-ročnom období KSČaS v Poľsku, ktoré si každý kraján musí ceniť.

Ked' ide o našu MS v Kacvine, máme problém s klubovňou, ktorú treba nutne prestavať do väčšej miestnosti, aby mohla plniť svoje poslanie. Musí sa zaktivizovať folkloristický súbor, ktorý v letnom období skoro vôbec nepôsobí. Práce je pred nami dosť, ved' napr. v klubovni ležia nečinné dýchové nástroje. Teda bolo by dobre zaškoliť mladých muzikantov, a tiež obnoviť divadelný krúžok. Ale najdôležitejšie, bez čoho nedosiahneme výraznejší úspech, je to, aby sa do činnosti MS aktívnejšie zapojil celý výbor a vôbec ostatní krajania, v tom aj rodičia, z ktorých

kom. Je však veľká škoda, že pri takéto priležitosti nevystúpil folklórny súbor novobelskej miestnej skupiny KSCaS. Vedľa takéto obecnej slávnosti znamenajú jedinečnú priležitosť poskytnúť obecenstvu pekný kultúrny zážitok. Súbor našej MS KSCaS v minulých rokoch ukázal, že vie pracovať. Jednako v posledných 3 rokoch sa pre rôzne príčiny nemôže dať dokopy. Pravda je taká, že hoci máme na Spiši dvoch inštruktorov, nič sa neurobilo pre oživenie toho súboru a zvlášť pre znovuzorganizovanie spojeného novobelsko — jurgovského folklórneho súboru. Preto keď sa ihneď nevezmeme do poriadnej práce, môže sa stáť, že tento súbor už nevystúpi ani u nás ani na Podpolianskych folklórnych slávnostach v Detve a inde. Dúfam však, že v Novej Belej a Jurgove urobia všetko, aby sme sa mohli opäť ukázať na domáčich javiskách a na Slovensku, čo im prajem z celého srdca.

JOZEF MIRGA

DOLNÁ ZUBRICA

Nikdy nezabudneme na tak milý večer, aký bol 25. septembra 1982 pri vatre v Dolnej Zubrici. Najskôr vystupovala dychovka z Trstenej, potom nás súbor z Malej Lipnice a muzikanti z Privarovsky a z Harkabuza. Bolo nás pri vatre veľa. Prišli aj hostia tajomník GV PZRS v Jablonke Jozef Stanek, tajomník ÚV KSCaS Augustín Andrašák, redaktor Jan Špernoga, ďalej predseda OV KSCaS z Oravy Alojz Šperlák, podpredseda Eugen Kott, predsedovia niektorých miestnych skupín a inštruktor Eugen Mišinec. Spoločne sme si pri vatre zaspievali a potom bola zábava až do druhej hodiny po polnoci.

VIKTÓRIA SMREČÁKOVÁ

180 let zelovských Čechů

V letošním roce pripadají tři významná zelovská výročí: 180 let od příchodu Čechů do Zelova, oslavy 25 let KSCaS v Zelově v rámci 35. výročí KSCaS v Polsku a 25. výročí udelení městských práv Zelovu. Mezi krajanou se během přípravy oslav 35. výročí KSCaS zrodil nápad, abychom u příležitosti 180 let usazení našich předků v Zelově zorganizovali v naší klubovně muzeum. Obrátili jsme se na Československé kulturní a informační středisko ve Varšavě s prosbou o pomoc v zařízení muzea, věnovaného životu, práci, dějinám a kultuře českých osadníků v Zelově. Chceme klubovnu rozdělit takto: V největší místnosti muzeum; místnost by sloužila rovněž pro promítání filmů, pořádání schůzí, besed a přednášek. Druhá místnost má

Dokumentární snímek českého pěveckého sboru v Zelově — 1941. (Snímek archív Ch.)

mnohí eště neposielajú deti na slovenčinu. Obraciame sa teda touto cestou na všetkých krajanových rodicov, aby využili možnosť výuky materčiny v skole.

Pri tejto priležitosti želám našim krajanom a krajanom mnoho zdaru a dobrej vôle do práce v prospech KSCaS, teda v záujme nás všetkých.

ANDREJ HORNIČÁK

Falštin

tajomník RK OV na Spiši, podpredseda MS KSCaS, rolník

JAKUB HORNIČÁK,
JOZEF MILANIAK
a ŠTEFAN HORNIČÁK

členovia výboru MS, rolníci

— 35-ročnú pôsobnosť našej krajankej organizácie môžeme hodnotiť len kladne a dobre. Vďaka nej sa naši ľudia cítia združení a jednotní a napomáhajú rozvoju národných zvyklosťí. Spoločnosti vďačíme aj za klubovňu, jedinú spoločnú miestnosť, kde sa všetci môžeme stretnať. Naša miestna skupina nie je veľká, máme 54 členov. Neznámená to však, že sa nám má venovať menšiu pozornosť. Ústredný výbor musí ku všetkým MS pristupovať jednako a dokonca k menším skupinám aj pozornejšie. Častejšie by malo prísť k nám z UV a zaujímať sa viac o našu činnosť. Do práce by sme chceli pritiahať viac mládež, potrebovali by sme však patrične vybaviť klubovňu, lebo hoci máme v nej televízor a harmoniku, ale sú pokazené a mládež chce nielen pracovať, ale sa aj zabaviť.

Priali by sme si pri tejto priležitosti, aby naša Spoločnosť sa nadalej úspešne rozvíjala a aby mladí boli jednotní a držali sa aspoň tak ako my starší.

SEVERÍN VAKSMANSKÝ
Tribš

tajomník MS KSCaS, rolník

— 35 rokov našej Spoločnosti znamená krok vpred v udržiavaní našich

národných tradícii. Avšak nedosiahli sme ešte všetko. Zdá sa mi, že ľudia sa príliš málo zaujímajú o našu činnosť. Mali by sme predovšetkým vybaviť klubovňu, aby sme pritiahalo viacej našej mládeže. V každej miestnej skupine by mal pôsobiť folklórny súbor. Aspoň raz za mesiac by sa malo premiechať slovenský film a taktiež aby načas prichádzal časopis Život, ktorý ľudia veľmi radi čítajú. Je to predsa časopis o nich a pre nich. Každú miestnu skupinu by mali častejšie navštievovať z ústredného výboru.

35. výročie založenia našej Spoločnosti by sme chceli u nás patrične osláviť dokonca aj s ľudovou veselicou, aby utkvela v pamäti našich občanov.

Všetkým našim krajanom pri tejto priležitosti želám veľa zdravia a úspechov v krajskej činnosti, aby sa naša organizácia rozvíjala, mala slibnú budúcnosť a aby sa do jej činnosti zapojilo veľa mládeže.

ANDREJ
VAKSMANSKÝ
Tribš

člen OV KSCaS na Spiši, predseda MS, rolník

— Naša organizácia je pre nás nezastupiteľná, prostredníctvom nej môžeme realizovať naše národné tradície a udržiavať si svoj jazyk. Zasa navonok dávame na vedomie, že tuná žijú a pôsobia Slováci.

Pre nás je teraz najdôležitejšou otázkou zavedenie v tomto školskom roku vyučovania slovenského jazyka v našej základnej škole.

Pri tejto priležitosti mal by som zočar pripomienok na adresu našej organizácie. Činnosť KSCaS by mali v našom prostredí seriósnejšie oceňovať, všade mali by sme mať svojich predstaviteľov. Treba už konečne vybaviť

sloužiť ako klubovna a tretí, nejmenší, ako kancelár, knihovna a miesto na uloženie hudebných nástrojov. Z toho bychom vydeliť ještě miesto na kuchyni.

Dne 19. srpna tr. se v klubovni konala schôdza, na jejímž programu boli návrhy členov na oslavy našeho výročia KSCaS, nalezení instruktora pre klubovnu, kurzy češtiny, promítanie filmu a pôjčovanie knih. Rozhodli jsme sa, že oslavy výročia KSCaS u nás usporiadáme koncom října v naší klubovni. Predseda OV rovnako oznámil, že díky iniciatívě Společnosti nám Vojvodský úřad pomůže najít instruktora a poskytnou finanční pomoc na zakoupení hudebních nástrojů a jiného zařízení. Po zakončení modernizace se život v naší klubovni znova rozproudí.

Ani v létě, kdy byl ruch v klubovni slabší, však krajané nezaháli. Společnými silami se dali do úpravy hřbitova. Po několika měsících práce se náš hřbitov změnil z hustého lesa v pěkně upravené místo věčného odpočinku našich předků. Pracovali zde všichni krajané. Jako příklad lze uvést J. Pospišila, H. Kimmera, V. Chruscelského, M. Grygra, G. Dedeciusa, E. Grygra, M. Jersákovou, E. Koněckého, J. Jersáka a mnoho dalších. Při pra-

cích na hřbitově jsme našli řadu starých hrobů a náhrobků, které by potřebovaly odbornou konservaci. Byla by zničena, kdyby tyto staré památky byly zničeny.

A ještě jedna důležitá událost v životě našich krajanů. Od 1. srpna tr. máme v Zelově nového pastora Miroslava Jelínka, který přišel na místo zasloužilého Zdislawa Trandy, jenž pracoval v Zelově třicet let. Kněz Zdislawovi Trandovi patří srdečná slova poděkování od našich krajanů za práci ve sboru a za pěstování českého jazyka mezi krajaný. Jeho nástupci přejeme mnoho úspěchů v práci a ve spolupráci s krajaný.

ZENON JERSÁK

ODIŠIEL OD NÁS

Dňa 12. septembra 1982 umrel vo veku 73 rokov krajan JÁN KURNÁT. Krajan Ján Kurnát bol vzorovým členom KSCaS od jej vzniku, v rokoch 1942—1952 bol veliteľom hasičského zboru v Novej Belej.

Odišiel od nás dobrý krajan a čestný človek.

Čest jeho pamätku!

MS KSCaS
v Novej Belej

Krajanovi
EUGENOVÍ MIŠINCIOVI

úprimnú sústrast v súvislosti s úmrťou

SESTRY VLADISLAVY
vyjadrujú

Redakcia Života
a ÚV KSCaS

dých a zaktivizovať výbory MS. U nás v Jablonke sa musí rozvinúť činnosť klubovne, pri ktorej mal by pôsobiť folklórny súbor. Nemožno zabúdať ani na propagáciu slovenského čitateľstva, teda lepšie využiť bohaté knižné zbierky, aké sú v naší klubovni.

Pri priležitosti 35. výročia Spoločnosti želám jablonským krajanom a krajanom veľa spokojnosti v osobnom živote a úspechov v práci pre rozvoj KSCaS.

JÁN
GRONKA
Nová Bela

predseda MS, rolník

— 35. výročie založenia našej Spoločnosti bude pre našich krajanov veľkým sviatkom, je to nesporné nás úspech. Očakávam však, že v krajině bude pokoj a porozumenie a naša organizácia sa bude ďalej rozvíjať. Chceli by sme k tomu prispieť aj my, predovšetkým lepším hospodárením, ale taktiež lepšou organizačnou činnosťou a prácou na kultúrnom poli. Chceli by sme zvýšiť počet členov, najmä z radov mládeže a oživiť folklórny súbor a divadelný krúžok. Za týmto účelom by bolo treba vybaviť klubovnu, aby mládež mala kde kultúrne tráviť voľný čas. Očakávam taktiež zvýšenie aktivity od všetkých našich krajanov a dýnam, že nás časopis bude prichádzať vždy v termíne.

Pri tejto priležitosti želám všetkým našim krajanom všetko najlepšie, aby sa naša Spoločnosť úspešne rozvíjala a krajania našli v nej svoju záľubu, aby z nich naša organizácia mala osôb. Blahoželám aj Ústrednému výboru KSCaS a celému kolektívu redakcie Života.

ŽIVOT

Cíl 12/1982. Ročník 25.

Tu som ja, tvoj nos!

Mám tvár pahorka, ktorý vyrastá uprostred tvojej tváre a nazývam sa — nos. Tak často sa zaobráš očami, umiestnenými v mojom susedstve, že si na mňa iba zriedkavo spomenieš. Najčastejšie vtedy, keď zo mňa začína tieť sliz, t.zn. keď som chorý, zapcháný a kýchám alebo krvácam následkom nejakého úrazu.

O očiach, ušiach bud perách napísali veľa, kým o mne ani slova; snáď len vtedy, keď ma chceli vysmiať.

V týchto podmienkach ľa ani ne-napadne, že som dôležitým orgánom tvojho tela. Ale hned ľa o tom presvedčím. Napríklad ľahol si si odpočinúť na ľavom boku. V tejto polohe ľavá nozdra sa postupne prekrvuje. Aby nenastali komplikácie, vysielaam signál do mozgu, aby ti nariadił obrátiť sa na druhú stranu. Robím to veľmi diskrétnie, aby som ta nezobudil. Na každom boku ti dovolim ležať iba okolo dve hodiny.

Plne si uvedomuješ len moju jedinú činnosť, keď automaticky ovoniam v každý kus jedla, ktorý berieš do úst, aby som ťa vystríhal pred pokazeným jedlom. To, že ti niektoré jedlo chuti, je taktiež moja zásluha, spolu s „chu-tovým hrnčekmi“ na jazyku. Keď počítis vônu čerstvého, dobre upečeného mäsa, je to signál, ktorý nútí k činnosti slinné žľazy a takto oznamuje žalúdku, že môže začať výrobu žalúdočných štiav, potrebných pri trávení. Snáď si si všímol, že keď sú moje možnosti v tomto smere menšie, napr. počas nádchy, zdá sa ti, že jedlo je bez chuti a strácaš naň chut.

A ešte jedna vec. Tvoj hlas znie milo, čo je častočne moja zásluha, keďže som výbornou „rezonančnou tubou.“ Môžeš sa o tom presvedčiť, keď si zapcháš nozdry a začneš hovoriť. Pravda, že je rozdiel?

Príroda ma umiestnila medzi ústnou dutinou a mozgom. Sú to vlastne dva identické nosy, ktoré oddeľuje od seba zvláštne priečrada. Moja „pracovná kancelária“ je umiestnená v hlbke, mi-mo t.zv. predsiene, v nosovej dutine, rozdelenej, podobne, ako predsieň, nosovou priečradou na polovicu. Na bočnej stene tejto dutiny sú nosové mušle. Moje zariadenia dopĺňajú malé priečrady v nedalekých kostiach, ktoré tvoria v stene medzi mnou a očami, ako aj vzadu dutiny — nosové dutiny. Je ich spolu osem. Ich vodnatý výlučok navlhčuje vzduch, ktorý mnou prechádza. Vďaka nemu tvoja hlava nie je príliš ťažká; okrem toho dopĺňajú môj rezonančný systém.

Jednou z mojich hlavných úloh je očistovanie vzdachu a „klimatizácia“ tvojich plúc. Každý deň takto spracúvam 13,5 m³ vzdachu t.j. asi toľko, kolko je vzdach v malej izbičke. Pre navlhčenie vzdachu vyrábam okolo štvrti litra vlhka denne. Prvú akciu očistujúci vdychovaný vzdach, uskutočňujú početné chlpky v nozdrách, ale väčšina zodpovednosť za to spadá na sliz, ktorý vyrábam a ktorý pôsobí na baciely a prach ako lepidlo na muchy a pohlcuje všetko, čo preniklo cez „chlpkovú priečradu“. Samozrejme, nikdy neodpočívam, lebo by to malo za následok úplné znečistenie priečradov. Preto každých 20 minút úplne obnovujem toto „slizové pokrytie“ blany, ktorá vystieľa priečrady.

Ale starý, znečistený sliz treba odstrániť. Pre tento účel mám k dispo-

zícii mohutnú armádu mikroskopických metličiek, ktoré rýchlosťou 10 „úderov“ na sekundu presúvajú špinavý sliz smerom k hltanu, potom sa pomaly vracači do predošej polohy. Silná žalúdočná kyselina ničí väčšinu baciely zhltutých so slizom. Táto očistovacia akcia trvá nepretržite vo v noci.

Okrem tohto „mechanického vysávacia“ mám ešte ďačnejší prostriedok do boja s infekciami. Je to svojho druhu „antibiotikum“, enzým, zvaný muramidaz, ten istý, ktorý obsahuje slzy. Jeho zásluhou patrím k najčistejším orgánom tvojho tela, natoľko, že väčšiu chirurgických záskrov mojej vnútornnej časti možno robiť bez nadmerného množstva antiseptických prostriedkov. Zohrievanie vzdachu, ktorý prechádza do tvojich plúc, patrí tak tiež k mojej úlohe, ktorú vykonávajú nosové mušle. Nachádzajú sa vo vnútri nozdier, po tri z každej strany, a najväčšia z nich má dĺžku 3 centimetrov. V zime plnia úlohu radiátorov, počas horúčavy — chladicu.

Jednou z mojich dôležitých funkcií je zisťovanie vôni. Pre tento cieľ mám celé laboratórium. V hlbke na vrcholku mojich nosových dutín sa nachádzajú žltohnede škvarky. V každej z nich sa nachádza po 10 miliónov bušiek, receptorov vône a z každej trci 6—8 minivláskov. Celé toto zariadenie je spojené nervovými kanálmi s mozgom, ktorý sa nachádza hned vedľa, vo vzdialosti okolo 3 centimetrov. Týmto spôsobom môžeš rozoznať priemerne do 4 000 rôznych vôni a majiteľ veľmi citlivého zariadenia tohto druhu — dokonca 10 000. Iba ľudia slepi alebo hľuchi od narodenia môžu plne oceniť tieto moje schopnosti. Týmto ľuďom sa totiž snažím nahradíť chybujúce zmysly. Viem sa tak vyškolí, že rozoznávam ľudí, domy a dokonca jednotlivé byty podľa ich svojrznej vône.

Ale akým spôsobom napr. zistuješ, že vôňa, ktorú citíš, pochádza z dušených hribov? Žiaľ, zatiaľ existujú na túto tému iba hypotézy. Vieme, že všetko, čo vonia, vylučuje do vzdachu čiastočky svojej hmoty. Vriaca cibulová polievka ich vylučuje veľké množstvo, zasa studený kov — skoro vôbec nij. Podľa jednej z teórií, receptory určujú rozmera a tvár týchto čiastočiek, ktoré sú pre každú látku iné. Tieto rozdiely sú postupne kódované v tvojom mozgu pre porovnávacie účely v budúnosti a každá nová vôňa ide v podobe elektrického impulzu do mozgu, kde ho „analógový stroj“ klasifikuje. Je možné, že existujú len základné vône a až ich zmes v patričnej proporcii určuje názovom napr.: benzínu, smaženého bôčika bud horiacej gumy.

Ak si dlhšie obklopenej nejakou silou vôňou, prestávaš ju vnímať, aj keby to bol najlepší parfém. Ale citlivosť na iné vône ti zostáva.

O chorobách, ktoré ma ohrozujú, sa porozprávaj v prípade potreby so svojím lekárom. Ja ti chcem povedať iba toľko, že ak si ma budeš väziť, budem ti verne slúžiť do neskorého veku. Nezabúdaj, že keď iné zmysly, ako zrak a sluch prestávajú fungovať — ja jediný trvám do konca, do tvojho posledného dychu.

READER'S DIGEST

Neexistuje láska k životu bez životného záťaťa. (A. Camus)

Každý z nás je hľupák aspoň päť minút denne. Múdrost spočíva v tom, aby sme neprekročili túto normu. (E. Hubbard)

Treba veriť sebe, iba sebe, lebo iba ti, ktorí si uvedomili svoje predurčenie a sú pripravení na všetky obete, majú hlboký vnútorný život a dosahujú to, čo zamýšľajú. (R.M. du Gard)

Mladosť koketovaná starobou — príjemnosť pre obe strany. (L.R. Nowak).

Štýradsaťročná žena urobí pre teba všetko, dvadsaťročná — nič. (Balzak)

POČUJETE DOBRE?

Ustavičný hluk na uliciach a pri práci škodi sluchu. Často to človek nespozoruje hned. Počet sluchovo chybnych a hľuchonemých neustále stúpa — v strednej Európe je to najmenej 5% obyvateľstva.

Ako pri všetkých chorobách, aj tu platí, že včasné rozpoznanie choroby je najlepšou cestou k uzdraveniu alebo aspoň k zlepšeniu stavu. Pokiaľ ide o sluch, existujú štyri varovné znamenia, ktoré nás upozornia, že máte ihneď vyhľadať ušného odborníka:

1. Keď máte ťažkosti so sluchom pri telefonovaní.

2. Keď vás namáha sledovať súčasne a pritom presne rozhovor viacerých ľudí odrazu.

3. Keď počujete auto, ktoré sa k vám nepozorovane bliží, len v poslednom okamihu.

4. Keď častejšie poprosíte, aby na vašom pracovisku alebo doma stíšili televíziu alebo rádio.

Ešte lepšie ako táto informácia, vám pomôže sluchový test. Požiadajte niekoho vo svojom okolí, aby vám zo vzdialosti štyroch metrov niečo pošepkal. Ako to urobí?

Sadnite si na stoličku a zatvorte oči, aby ste nemohli vyslovené slová náhodou vyčítať z pier. Potom vám testujúci začne šepkať slová a vý ich presne opakujte. Najsúčasťou číslu: 19, 88, 72, 33, 48, 21, 55, 11, 74, 99, 15, 44, 36. Potom jednoslabičné slová: lod, dom, žlab, krok, svih, zlost, strom, pes, koš, zub.

Ak ste dokázali všetko zopakovať, skúste to znova zo vzdialosti šiestich metrov. Testujúci povie tie isté slová a čísla, ale v opačnom poradí. Ide to? Potom vám možno blažoželať. Mate ešte veľmi dobrý sluch.

Na klinikách sú, samozrejme, oveľa moderniešie a presnejsie metódy na zisťovanie intenzity i kvality sluchu. Tu sa zistuje a presne meria celá sluchová škála, výška tónov, počuteľnosť oboch uší a podobne.

NA KAŽDÚ ŠKVRNU JE SPÔSOB

• Ak si dieťa zašpiní šaty atramentom, čerstvé škvarky čistíme citrónovou štvavou alebo 10-percentným roztokom kyseliny citrónovej, pričom pod zašpinenú látku položíme kus čistého lanového plátna. Keď čistene miesto vyschnie, dôkladne šaty vypláchneme. Zasa staré škvarky namočíme v kyslom mlieku alebo sŕvátku a potom dôkladne vypláchneme v letnej vode.

• Škvarky z prepisovacej tušky odstrániame denaturovaným liehom alebo spiritusom. Škvarky spôsobené kreslácim tušom (čerstvé) namočíme a pláchame v sladkom mlieku, zasa staré potierame spiritusom s citrónovou štvavou. Učinným spôsobom je aj kuchynská soľ, ktorú najskôr navlhčíme a po-

PÉČE O SVĒZÍ VZHLED

PROČ JE OVÁL IDEÁL?

1. Trojúhelníkový obličej. Obočí tvorí oblouček. Rty malujeme dôraznejši a plnejší, aby vyzvali späť bradu. Prokresľujeme i ústní koutky. Bradu líčime tmavším make-upom. Lička posazujeme pod lícní oblouky a trochu více do stran.

2. Kulatý obličej. Obočí je u kořene nosu silnejší, konce jsou tenčí. Trochu je zkrátime, aby se opticky zúžil obličej. Rty do koutků nedotahujeme. Spodní ret zdúrazníme uprostred tmavší barvou. Lička volíme tmavší a posazujeme je na tvář níže. Spánek a spodní čelist líčime tmavším make-upom.

3. Čtvercový obličej. Obočí tvorí tenký delší oblouk. Spodní ret líčime vodorovne. Lička vedou od spánku v podobe kapky na lícní kost. Okrajovou časť dolní čestí líčime tmavým make-upom. Oční stíny jsou nejtmaťší a pokrývají celá víčka.

4. Úzký obličej. Obočí upravíme tak, aby bylo dál od seba a co nejdeliši, aby dosahovalo na spánky. Horní ret kreslime kratší a dolní mireň prekreslime. Lička malujeme od stredu tváří na boční časť obličeje. Oční stíny nanášíme na celé víčko a mireň protahujeme.

Oválny obličej je ideálny. A to proto, že jej môžeme líčiť všemi zpôsoby. Jeho tvar neklade žiadne pôsobky v používanií i nových módnich prvkov v ličení.

Oči a obočí. Oči blízko seba — obočí upravíme tak, aby bylo dál od kořene nosu. Oční stíny nanášíme od stredu víčka smere k obočí. Oční linky (pouze tenké) nepresahují dĺžku oka a nespajuji sa.

Oči daleko od seba — obočí nechávame co nejbližšie u kořene nosu. Stíny nanášíme na vnější koutek oka, častečne i na boční strany u kořene nosu, kde jsou stíny nejtmaťší. Nikdy je neprotahujeme.

Vystouplé oči — obočí nesmí byť priesklené, nechávame co nejbližšie jeho prieskenný tvar. Stíny jsou tmavší, nanášíme je pries celé víčko, nejtmaťší odstínem zdúrazníme záhyb na víčku. Světlé stíny pod obočí nedávame.

Hlboké oči — obočí je tenké a klečutné. Stíny nanášíme svetlejší po celé ploše víčka. Oblouk pod obočím zdúrazníme svetlým stínom. Řasy líčime výrazne.

Malé oči — obočí upravíme do prieskenného tenkého obloučku. Stíny nanášíme pries celé víčko a roztráme je smere nahoru k obočí. Záhyb líčime tmavším stínom. Môžeme líčiť i výčinku spodnej. Očními linkami zdúrazníme tvar oka, když je protáhneme a ve stredu zesílime.

Velký nos — na jeho špičku a hřbet nanáseme tmavý make-up. Tvar obočí je prieskenný (ne tenký) a mělo by být co nejbližšie ke kořenu nosu. Daleko položené a tenké obočí opticky zvětšuje a uvolňuje středovou parti obličeje; tím se nos ještě více zvětší. Dolní ret líčime silněji a trochu jej přetáhneme, aby se nos opticky zmenší.

• Čerstvé škvarky z tuku môžeme odstrániť pláčamí látky v letnej vode. Ak napriek tomu škvarka ostane, čistíme ju benzínom, ale podložíme si pod látku niekoľkokrát preloženú utierku alebo pijavý papier.

• Na čistenie mastných škvarkov použijeme olejoch napr. olivovým môžeme použiť magnézium alebo obyčajnú zemiacovú múku, ktorou posypeme zašpinené miesto. Keď tuk vysíakne, múku alebo magnézium oprášime a čistíme miesto po škvarku mäkkou kefkou. Môžeme tiež použiť benzín a potom posypať škvarku mastencom. Po niekoľkých minútach mastenecky vyprášime. Ak napriek tomu škvarka ostane, celý postup opakujeme.

• Škvarky z čaje vycistíme horkou vodou. Pokud nezmizí, odstrániť je z bílých tkanín peroxidem vodíku s několika kapkami čpavku a z barevných látek deseti procentným roztokem bora.

Zima je tu a preto celkom iste mnohé z vás, milé čitateľky, počas dlhých večerov si upletú tento teply rolák, vestu alebo dlhy šál, veľmi módný v tejto sezóne. Farby si môžete voliť lubovoľne.

ČO KTO MÁ RÁD

Hned' úvodom dobrá správa o sukniach: nosíme všetky. Naberané a jednoduché, k blúzkam, svetrom alebo kabátikom. Možno ich ušiť z najrôznejších látok, od tenkých po veľmi hrubé, priam kabátové látky. Ked' ide o tie posledné, musíme pouvažovať, či sú pre nás vhodné, lebo veľmi zosilňujú. a preto by ich mali nosiť iba štíle ženy. Sukňa z tenkej látky, na dôvazok so spodničkou, širocou a bavlnenou, bude tak isto teplá ako vlnená a určite teplejšia ako z umelého vlákna.

Ale pozor, nie je to už tá sukňa s volánikmi a vyzeraúcimi spod nej čipkami spodničky. Sukňa je jednodu-

chá, tmavá, spodnička zakrytá. Obliekame si k nej hrubé pančuchy a kozáčky.

Naberaných sukni je vôbec veľa. Nie všetky sú naberané v páse. Často sú od pásu dolu hladké a až potom prestrihnuté a naberané, niekedy iba na niekoľkých miestach. Sukne sú zvrchu hladké, majú rôzne tvary — hladký pás je niekedy menší a inokedy väčší, hoci vždy lepšie vyzera menší, lebo väčší vždy trochu skracuje.

Z iných širokých sukni sú naďalej módne všetky so záhybmi: s normálnymi záhybmi, protizáhybmi, skladanými, niekedy od pása dolu na kuse zašité. Často kockované, ale aj jednofarebné. Mini-sukne sú naďalej módne a to dvojaké: úzke alebo veľmi široké s niekoľkými volánikmi, z vhodnej látky, t.j. takej, ktorá sa dobre ukladá. Takéto mini-sukne sú vhodné pre spoločenské príležitosti.

Skvrny z čiernej kávy odstraníme horkou vodou, jsoú-li čerstvé. Z vlnených látok je vyčistíme líhem, z hedvábných — glycerínom s líhem. Je také možno (týka sa to i kakaových skvrn) odstraníť skvrny teplou vodou s čipkou v proporeci 1 lžice čipky na pôl sklenky vody.

Skvrny z červeného vína na šatech vyčistíme bilym vínom alebo posypeme solí a pak potrem vodkou. Môžeme také omývať skvrnu kyselým mlékem. Zústanou-li nadále stopy, vyčistíme vlnenou látku peroxidom vodíku s čipkou (napolovic), hedvábnou látku citrónovou šťavou alebo líhem a vypereme v teplé vodě s mydlinami.

Skvrny z bilyho vína odstraníme teplým líhem, a když nezmizí, použijeme jednoprocenntí roztok kyseliny šťavelovej.

Cerstvé rezavé skvrny odstraníme citrónovou šťavou alebo kyselinou, starší — desetiaprocentným roztokom kyseliny šťavelovej. Potom vypereme v horkej vodě s čipkou a pak s mýdlem.

Plíseň odstraníme natrením zplesnivivých miest podmásliam alebo teplým pětiprocentným roztokom kyseliny šťavelovej. Potom vypereme látku ve vodě s solí a čipkou a pak ve vodě s mýdlem.

Cerstvé krevní skvrny vypláchneme ve vlažnej vodě a vyčistíme peroxidem vodíku, zaschlé (na bilych tkaninách) namáčime na hodinu ve vodě s solí, na barevných — ve vodě s čipkou. Potom vymácháme ve vodě s octem a tabletou pepsiu nebo s kyselinou šťavelovou a pak vypereme např. ve vodě s práskem E alebo podobným.

Skvrny od zelené se dají nejlépe vyčistiť líhem a od bláta (když jsoú už suché) se vykartáčují alebo odstraní bilym chlebem.

Saty znečištenej jódovou tinkturou (cerstvé skvrny) vyčistíme horkým mlékem, staré skvrny líhem a pak vybilíme peroxidem vodíku. Dobrý účinek má také desetiaprocentný antichlór.

Skvrny od ovocné šťavy vyčistíme horkou vodou. Látka se skvrnu rozložíme nad umyvadlem nebo vel-

Opäť su módne kockované pánske saká, ktoré však nosíme iba k jednofarebným nohaviciam.

HUMOR

Dvanásťročná slečna príde zo školy veľmi rozrušená a ukazuje matke lacný prstienok.

— To je od neho, mama. On sa volá Janko a budeme teraz spolu chodiť. Ale o čom sa budeme rozprávať?

— O tom istom, ako doteraz.
— Akože to? Budeme hovoriť iba „no“?

* * *

Zuzka skončila vodičský kurz. Po skúške sa jej pýta priateľka:

— Prešla si?
— Nie. Ale je to nesporavodlivé. Na dve otázky som odpovedala dobre, iba na treťiu nie.
— Aké to boli otázky?
— Prvá: meno a priezvisko; druhá: dátum narodenia; tretia: čo je to spaľovací motor.

* * *

Brat velkého skladatele Ludwiga van Beethovena Johann byl považovaný za snoba, dbajicího výhradne o svúj majetek. Rád sa ukazoval ve starodávnom kočáru s párem nebo čyrspežením koní, pohodlné uvelebený na polštárich, s dvoma sloužiacimi na kožlíku. Jednou podepsal dopis bratrovi: „Johann van Beethoven, majitel nemovitostí.“ Geniálny brat mu odpovedel dopisom podepsaným: „Ludwig van Beethoven, majitel mozku.“

* * *

Miláčik, — obracia sa manžel na manželku — musíme nejak atraktívnejšie stráviť voľnú sobotu a nedele.

— Výborný nápad, čo teda navrhujete?
— Ja si kúpim fľašu vína a ty pojdeš na návštevu k mamičke.

kým hrnkem a poléváme veľmi horkou, téměr vařicí vodou. Tohto způsobu můžeme ovšem užít jen u bavlnených a lněných látok, bez přímesi umělých vláken. Každou poskvrenou látku můžeme namočit do mléka nebo syrovátky a pak vyprat mýdlem.

Skvrny od čerstvého ovoce můžeme posypat solí a pak polévat vařicí vodou. Nezmizí-li, namočíme látku na několik hodin do kyselého mléka, vymácháme a vypereme ve vodě s mýdlem. Skvrny na vlnených látkách čistíme peroxidem a čipkou (stejně množství obou) a na hedvábi citronovou šťavou nebo líhem.

Dost těžko se čistí skvrny od bořívek. Někdy musíme čištění několikrát opakovat. Skvrny namočíme do kyselého mléka nebo syrovátky a pak vymácháme ve vodě.

Každou skvrnu nejlépe vyčistíme hned, dokud je čerstvá.

Skvrny z farieb, lakov a maziv odstraňujeme v teplej mydlovej vodě, do ktorej pridáme dve tretiny čipky a jednu časť terpentínu, potom látka dôkladne vypláchneme. Tieto skvrny mož-

VIEŠ, ŽE...

Smiech odporúčajú psychológovia a moderna medicína? „Je to výborný telocvik — hovoria lekári. — Počas smiechu sa znižuje a dobre pracuje bránica, rozširujú sa plúca, organizmus sa dobre okysličuje, srdce dostáva jemnú masáž, krv rýchlejšie prúdi, do konca aj žalúdok, pečeň, slinivka brušná a slezina lepšie pracujú“. Ked' sa usmievate — pracuje 16 svalov, ked' sa smejete — pracuje 61, teda smiech je veľmi, prospesný pre zdravie.

Venuša, najbližšia planéta Zeme, starostlivo zahŕňa svoju tvár pod nepreniknutelnou clonou mrakov. Vzbudzovala záujem svojou tajomnosťou, povzbudzovala fantáziu. Sovietske a americké sondy odhalili tajomstvo. Planéta, v porovnaní s dávnymi predstavami, je neveľmi zaujímavá. Je rozhodne rovinatá, s mnogými krátermi ako pozostatkami po úderoch meteoritov. Má dve obrovské roviny, ktorých veľkosť zodpovedá asi Austrálii a Afrike. Teplota dosahuje +500°C.

Z davného romantizmu ostali iba názvy. Obe vysokiny dostali mená po starovekých bohyňach lásky a krásy a krátery mená slávnych žien.

ODPOVEDÁME

A.S. z Krakova nám piše: V septembrovom čísle Života som prečítala predpis na domácu výrobu mydla. Posielam vám ďalšie dva predpisy, snáď ich čitateľky využijú.

MYDLO S KOLOFÓNIOM

Tukové odpady 12 častí 1,2 kg kaustická sóda 2 časti 0,2 kg kolofónia 2 časti 0,2 kg kuchynská soľ 1 časť 0,1 kg vriaca voda 24 časti 2,4 lit.

V patrične veľkom hrnci (10 lit.) priviedieme do varu celé množstvo vody. Potom hrniec odstavíme zo sporáka a rozpustíme v ňom kaustickú sódu, tukové odpady a nakoniec kolofóniu. Roztok varíme za častého miešania 4 až 6 hodín. Ked' zistíme, že sa celý tuk rozpustil, mydlo vysolíme tak, že soľ nasypeme do hrnca a dôkladne vymiešame.

PRACIE MYDLO

Tuk (loj, odpady, zožltnuté oleje atd.) 1 kg kolofónia 250 g kaustická sóda 140 g kuchynská soľ 150 g voda 2 lit.

Vodu priviedieme do varu a potom stopíme v nej tuky. Ked' sa tuk rozpustí, pridáme kaustickú sódu a celok vŕime 4 až 5 hodín, pokiaľ nevznikne lepkavá masa. Ked' sa vytvorí lep, pridáme kolofóniu, aby sa mydlo lepšie penilo. Nakoniec pridáme soľ a dôkladne vymiešame. Ked' sa masa rozvrství, máme hotové mydlo, pod ktorým ostatné pozostatky luhu a znečistení.

no čistiť aj denaturovaným liehom, benzínom alebo terpentínom.

Skvrny po mlieku a smotane (čerstvé) vyperieme v teplej vode, zasa staré perieme v prášku E alebo podobnom. Možno ich čistiť aj spiritusom s niekoľkými kvapkami octu.

Skvrny po alkohole (vlhké) umývame teplým spiritusom s vodou. Staré + hydregénom.

Čierne-hnedé alebo čierne skvrny zo železa (často myrne nazývané hrdzavými skvrnami) odstraňujeme pomocou benzínu a potom mydla alebo iných pracích prostriedkov.

Pozor: Všetky skvrny sa najlepšie odstraňujú ihneď. Pritom nesmieme zabúdať, že skôr ako ich začneme odstraňovať, musíme nevyhnutne urobiť skúšku na malo viditeľnom mieste, aby sme zistili, či sa látka neodfarbuje. V prípade hotových preparátov musíme presne dodržiavať návod na použitie umiestnený na balení. Ak sa nám stanete, že si zašpiníme drahé šaty, najlepšie urobíme, ak ich zveríme dobrej chemickej čistiarni.

PROSINEC

Na vánoce dlouhý noce,
jsou tam velký chumelice,
hej, hej, koleda!
Pacholek v stodole mlátí,
až se celý zimou kláti,
hej, hej, koleda!
Dívka v stavu šaty pere,
naříká si, že ji zebe,
hej, hej, koleda!
A hospodář s hospodyňou
leží obá pod peřinou,
hej, hej, koleda!

(Z CHRUDIMSKA)

O slnku a Snehulienke

Hvízda vietor v prútí stromov
a zas hop! a beží domov,
spodô nôh mu frka sněh.
Meluzína — strapán starý
v drôtoch divé nôty čarí —
z rozhlasu si robí smiech.

No Snehul'ka, dieta sladké
v bielej jupke, bielej čiapke,
nôžkami už preberá,
a hned' letkom — a hned' skokom
tancí von i pod oblokom
za rána i z večera.

Slnko na ňu zadíva sa:
„Ach, to dievča, to je krásia!”
a srdce ho rozbolí...
V zabudnutí potom sladko
cez mrak hľadí na dievčatko,
ako tančí po poli.

Odrazu mrak uhnul svetlu
a hned' slnko náruč teplú
za Snehul'kou poslalo...
No z dievčatka bledunkého
na horúcich lúčoch jeho
len hrst vody ostalo.

MARIÁ RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ

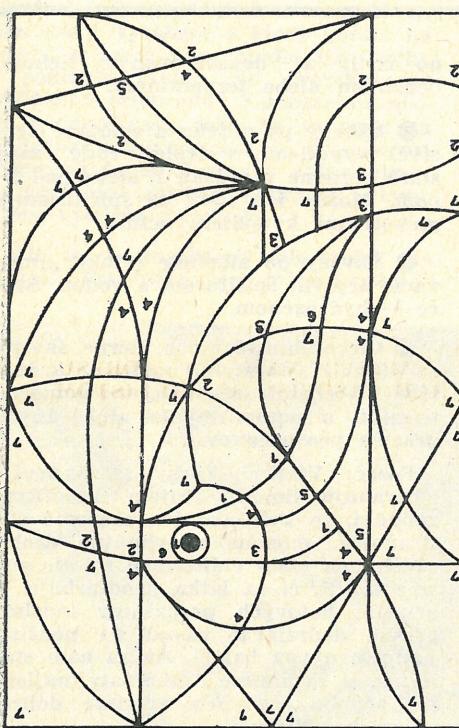
	-	2	=	5
-		-		-
-	-	1	=	4
=		=		=

Máš postreh?

Pak snadno doplníš do prázdných poliček čísla, aby ti ve vodorovných řadách i svislých sloupcích vyšly správne výsledky.

Co je na obrázku?

Vymaluj polička podle čísel:
1. zůstane bílé
2. žluté
3. oranžové
4. světle zelené
5. tmavě zelené
6. hnědé
7. modré.

Všetkým našim mladým čitateľom posielame krásny vianočný pozdrav a želáme im milé a radostné Vianoce.

* Bratislavská *
* vianočná *
povest *

Zlatá rybka

Od vekov sa vody Dunaja pri Bratislave rozlievali do nesčíselných ramien, až kedy močnú rieku ľudia hrádzami nespútali. Ale i potom bolo ešte dosť ramien a zatočin na veltoku, kde mali bratislavskí rybári skutočný raj.

Najväčší záujem o rybov bol v Bratislave — a je tomu ešte aj dnes — pred Vianocami. Vtedy mohli rybári nachytať akékolvek množstvo štúk, víz, jesetrov (v tých dobách i také ryby v Dunaji žili), zubáčov či sumcov, všetky sa minuli, len čo dlaňou pleskol. Ved' akáže by to bola štredrovečerná večera bez vysmázannej či pečenej ryby, bez rybacieho paprikášu a rybacej polievky?

V Bratislave v týchto dobách v úzkej uličke nedaleko Rybného trhu býval mladý rybár Juraj, statný mládenec, pekný šuhaj, v celom meste známy ako rúči parobok a dobráčisko od kosti. Poznali ho veru všetky gazdinky a každá rada od neho ryby kupovala. A tak, hoci priniesol z lovu veľa rýb, čoskoro ich mal rozpredané.

Eúto mu bolo nečinne postávať a na druhov pozerat, ako predávajú. Nuž rozhodol sa, že i ked' je Štredý deň — a vtedy sa ryby chytia nemajú — predsa sa len poberie na rybačku.

O chvíli už aj spúšťal loďku na Dunaj. Plával na druhý breh rieky, asi k tým miestam, kde sa dnes Pečenské rameno sníbi s hlavným tokom a spustil sieť. Chvíľu počkal a začal zaťahovať.

Siet sa mu ľahala akosi ľahko i zaradoval sa, že bude isto dobrý úlovok. Ale prekvapenie ho len čakalo. Už vytiahol skoro celú sieť z vody a nebolo v nej ani rybičky. Len čoraz cítil väčšiu farchu. A už sieť takmer celú z vody, ked' v nej zrazu zazrel dačo oslnivo ligotavého. Až si musel zrak zastryč, tak to v sieti svietilo. Ako by v nej bolo samotné slnko polapené.

Jurko prudko trhol zvyškom siete a v tom mu do loďky vpadla malá rybka, sotva väčšia ako jeho chlapská dlaň, no zato tým čudesnejšia. Celá sa leskla, ako zo zlata, len sa tak ligotala. Najväčšmi sa jej však leskla malá zlatá korunka, ktorú mala na hlave. Tento lesk zvyšoval aj nesčíselné množstvo briliantov, ktoré „hrali“ tými najkrajšími farbami, aké si len človek vie predstaviť.

Sotva rybka dopadla na dno loďky, už aj počul Jurko slabunký hľasok:

„Jurko, Jurko, pustíže mňa na slobodu, vhoď mňa rýchlo späť do Dunaja! Kráľovský sa tí odmením. Neboj sa nič, neoklamem ťa. Som kráľovná rýb, a kráľovná neklamú. Okrem toho som manželkou známeho a bohatého bratislavského dunajského vodníka. Pusti ma, prosím, späť do vody. Budem za teba orodovať aj u svojho manžela a ten sa ti doista odvŕdá. Prosím, prosím, zlutuj sa nadô mnou!“

Jurko stál chvíľu prekvapený. Všetko bolo akési čudné, nezvyčajné. Zlatá rybka sa mu páčila. Kúto mu bolo zbaňiť sa len tak vzácnemu úlovku, aký v Bratislave dovtedy nikto nemal. Ale nakoniec si predsa len všetko rozmyslel a povedal:

„Nuž ked' je tak, a ked' ma už tolko a tak úpenlivo prosíš, chod' si spánombohom! Nič si od teba nežiadam, pekne si dalej ži a maj radosť zo života tak, ako i ja mám! Po tých slovach vputil rybku späť do Dunaja.“

Len čo zlaté telo rybky dopadlo na hladinu rieky, prihnala sa, nikto nevie odkiaľ, taká močná vlna, že div Jurkovi neprevrátila loďku. A v tom bolo počut aj akýsi hrubý hlas:

„Spusti sieť znova do vody a ihneď ju vytiahni. Čo chytis, zober si domov, nikomu nepredávaj ale sám si z toho priprav slávnostnú večeru. A nič z úlovku ani nezahadzuj. Čo ti z večere ostanie, či to bude mäso alebo kosti to vlož pekne pod hore dnom obrátenú misku a vyber presne o polnoci.“ Nato sa prihnala nová vlna, i ked' nie taká veľká ako bola prvá. Jurkovi sa zazdalo, že v nej videl plávajú samotného vodníka, ktorý si chytil svoju zlatú rybku a hned' s ňou zmizol v hlbinách.

Jurko spustil do vody sieť a hned' ju zase vytiahol. Presne tak, ako mu prikázał hlas. A ked' sieť vytiahol do lodičky, trepal sa v nej veľký bohatý šupinatý kapor.

Čo bol Jurkovi po takom peknom úlovku opustiť rieku a pobrať sa domov. Ved' pre zákazníkov nič neulovil. Ale keďže sa už v ten deň stalo toľko prečudových vecí, uspokojil sa s tým čo mal, uposlúchal neznámy hlas a vrátil sa do mesta.

Na večeru si kapra pekne pripravil. Očistil ho, vykuchal, rozkrájal a do zlatova upiekol. Potom sa dobre najedol, vzal šupiny, koštialky i zvyšky mäsa, ktoré ešte ostali a vložil to pod misku. Presne tak, ako mu poradil hlas. Potom zašiel k susedom povinovať príjemné sviatky, ale keď sa približovala polnica, ponáhlal sa domov. A keď na domskej veži bolo presne dvanásť a zvon začal ohlasovať začiatok polnočnej, odklopil misku.

Aké bolo jeho prekvapenie, vie si málokdo domyslieť. Pod miskou sa jagalo číre, čistulinké zlato, striebro a drahokamy. Na ne sa premenili všetky zvyšky kapra. Zo šupín ostali drahé kamene, a kosti striebro a zo zlatove upečeného mäsa číre zlato.

Tak sa stal z Jurka zrazu jeden z najbohatších obyvateľov nášho mesta, vážený človek, ktorý však nikdy v živote nezabudol na to, že bol kedysi chudobným rybárom. Vždy výdatne podporoval všetkých chudobných spoluobčanov, najmä chudobných, starých a nevládnych rybárov a pomáhal im v každej tvrdzi. Nezabudol však ani na samotnú zlatú rybku, ktorá mu všetko to bohatstvo darovala. Nad portál svojho domu na Podhradí nechal si pripevniť jej obraz, ktorý mu zhotovil najlepší majster — rezbár v meste. A hádam by ten dom aj s vyobrazením zlatej rybky stál dodnes, keby ho zlí ľudia neboli dávno zbúrali.

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA

ZUZKA

Každá rodina má svoje tradičné vianočné jedlá a každá gázdinka si ich prípravuje po svojom. Preto vám dnes, milé čitateľky, navrhujeme niekoľko receptov na typické poľské vianočné jedlá. Snáď si niečo vyberiete.

„BIGOS“

V staropoľskej kuchyni varili bigos v mnohých obmenách napr. polovnícky, litovský, „darebácky“, pripravený z kyslej alebo čerstvej kapusty, alebo iba z čerstvej.

Na 1 kg rôznych druhov mäsa (mala byť predovšetkým klobása alebo šunka) berieme 1,5 kg kyslej alebo čerstvej kapusty. Mäso pokrájame na malé kúsky: pečené bravčové, pečené hovädzie, bravčovú sviečkovicu uvarenú na zelenine, kus pečenej kačice a pokrájané na kolieska klobásy (najlepšie, ak sú to rôzne druhy klobásy) a nadrobno pokrájané šunku. Ak máme divinu, výrazne to zlepší chuť bigosu.

Kyslú kapustu pokrájame, zasa čerstvú nielen pokrájame, ale aj pred varením sparime vriacou vodou. Kapustu varíme na malom ohni v malom množstve vody alebo vo výva-

re z klobásy. Ak použijeme iba čerstvú kapustu, pridáme nakoniec 3/4 kg kyslých, olúpaných, nadrobno pokrájaných jabĺk. Jablká pridávame aj do kyslej kapusty, ale v menešom množstve (4 veľké kyslé jablká).

Zvlášť varíme prinajmenšom 5 dkg sušených hrívov, uvarené pokrájame a spolu s vývarom pridávame do kapusty, do ktorej sme už pridali mäso.

Teraz do bigusu pridáme 2 veľké drobno pokrájané a na tuku (masť alebo maslo) zosklovatené cibule. Nakoniec pridáme 20 sušených sliviek (vykôstkovaných) pokrájaných nadrobno. Potom podľa chuti pridáme soľ, čierne korenie, poprâpade malé množstvo cukru. Na záver do bigusu pridáme 1/2 – 2/3 pohár červeného vína a na malom ohni varíme ešte 40 minút.

A ešte niekoľko poznámok. Bigos varíme za stáleho miešania, vždy v smaltovanom hrnci. V žiadnom prípade ho nesmie varíť v aluminiovom hrnci. Najchutnejši je po treťom zohriati. Bigos podávame veľmi horúcim chlebom a káliškom studenej vody.

PIROHY

Na doske spracujeme cesto z 35 dkg múky, trochu soli, 1 celého vajcia a ľetej vody podľa potreby.

Cesto musí byť vlačné a výborne spracované, aby sa neleplilo k ruke a doske. Cesto (prikrýté miskou, aby nevyschllo) delíme na 4 časti a postupne všetky časti rozvalkáme pomerne natenko. Z takto prípraveneho cesta vykrajujeme pohárom kolieska s priemerom 5–6 cm, na každé položíme plnkú, preložíme a zlepíme.

PLNKA: 80 dkg kyslej kapusty pokrájame a dusíme v 6 dkg masti alebo masla. Potom pridáme na masti zosklovatenú cibulu, čierne korenie, soľ a nadrobno pokrájané, uvarené sušené hríby (môžu byť aj šampiňóny).

Pirohy varíme v kastróli, vo veľkom množstve osolenej vody. Keď sú na povrchu, varíme ich ďalej na miernom ohni 4–5 minút.

SLEDE

Rozpočet: 4 veľké slede, 4 veľké jablká, 4 veľké cibule, 1 citrón alebo kyselina citrónová (kwasek cytrynowy), 1 dl jedlého oleja.

Slede vypitvame a námocíme do studenej vody asi na 3–4 hodiny, vodu občas vymeníme. Potom ich na 4–5 hodín zalejeme mliekom a necháme stáť. Po tomto čase slede vyberieme z mlieka, dôkladne umyjeme v studenej vode, očistíme a pokrájame. Jablká a cibulu pokrájame na kocky, pridáme pokrájané

slede, šťavu z 1 citróna alebo 1/3 pohára vody, v ktorej sme rozmiestili kyselinu citrónovú v takom množstve, aby voda bola dost kyslá, a 1 dl jedlého oleja (najlepšie olivového alebo slnečnicového). Všetko dobré vymiešame, naložíme do pohárov, stlačíme, poháre uzavrieme a necháme ich 24 hodiny stáť na studenom mieste. Takto prípravene slede sú výborné a ak sú s citrónovou štvavou, môžu ich jest aj řidia, ktorí majú žaludočné ťažkosti.

OVOCNÝ PIŠKÓT

Rozpočet: 5 vajec, 6 polievkových lyžíc krupicovej múky, baliček vanilkového cukru, 1 kg jablk alebo iného ovocia, 5 lyžíc cukru.

Z 5 bielkov usiaháme tuhý sneh, do ktorého postupne za stáleho šťahania pridáme 5 kopejčík polievkových lyžíc kryštálového cukru. Keď je sneh dobré usiaháný, pridáme 5 žltkov, ktoré jemne vymiešame so snehom. Potom pridáme postupne múku, do ktorej sme zamiešali vanilkový cukor. Takto prípravene cesto jemne rozotrieme na vymastený a mukou pospaný plech a navrehu uložíme olúpané, zbavené jaďerníkov a na osmičky pokrájané jablká. Namiesto jablk môžeme dať zavárané ovocie, ale musíme ho odkvapkať, aby nebolo mokré. Pečieme v mierne teplej rúre, cesto počas pečenia veľmi naskočí.

WĘTERYNARZ

ZAPALENIE ROGÓWKI

Rogówka nazywamy u-wypukloną zewnętrzna częścę gałki ocznej. Przychynami zapalenia rogówkii są: skaleczenie, rany, podrażnienia środkami chemicznymi (wapno, sztuczne nawozy) oraz niektóre choroby zakaźne. Rogówka staje się mętna, oczy żuwają i są bardzo wrażliwe na światło. Zwierzę wprowadzone na światło staje

się niespokojne, nisko opuszcza głowę oraz mruży i zamyka oczy. Pierwsza pomoc polega na dokładnym przemyciu oczu roztworem kwasu bornego. Dalsze leczenie przeprowadza lekarz. Zaniedbanie leczenia na początku choroby powoduje trwałe zmęcenie rogówki i niekiedy całkowitą ślepotę, co w przypadku konia znaczy utratę zdolności do pracy.

ZAKAŻNE ZAPALENIE OCZU

Jest to zapalenie rogówki i spojówki łatwo przenoszące się na inne zwie-

rzęta. Występuje ono u wszystkich zwierząt domowych, a najczęściej u bydła. Schorzeniu ulega przeważnie jedno oko, rzadko oba równocześnie. Chorze zwierzę jest wzrażliwe na światło, mruży oczy. Z oka wycieka śluz a potem ropa. Mniej więcej na drugi dzień, na rogówce tworzy się mlecznobiałe zmęcenie. Po kilku dniach rogówka staje się żółtawa. Zdarza się, że równocześnie tworzy się tam wrzód. Schorzenie może objąć całe oko, co nie raz prowadzi do ślepoty. W chorobie należy prze-

mywać oczy z początku roztworem kwasu bornego, a dalej postępować według wskazówek lekarza. Chorze zwierzę oddziela się od zdrowych. Ze stanowisk należy usunąć nawóz, acale pomieszczenie odkazić. W zapobieganiu należy brać pod uwagę utrzymywanie w czystości pomieszczenia dla zwierząt i prowadzić stałą walkę z muchami. Aby uchronić oczy przed muchami, okolicę powiek smaruje się tranem, maścią dziegciową lub lizolową.

H. MACZKA

ŽIVOT

CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

00-372 Warszawa
ul. Foksal 13
Tel. 26-44-49

NEVIETE SI PORADIŤ S RÔZNYMI ŤAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČULUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIA ŽIVOT, 00-372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13. ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC – redaktor naczelny, oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jabłonka), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuś (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapsik (Mikołów), Jan Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luščík (Želów), Lídja Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídje Mundlová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Růžena Urbánová (Gęsiniec), Andrej Vaksmansky (Trybsz), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenie i korekta jęz. czeskiego – Eva Rudnická; tłumaczenie na jęz. słowacki – Alžbeta Stojowska; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego – Ján Spernoga; red. techn. Mieczysław Pozarski; red. graf. Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wielka 12, tel. 28-24-11.

ADRES ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II, kwartał w roku bieżącym; do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego; do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartał 30 zł, półrocze 60 zł, rocznie 120 zł. Jednostki gospodarki uspołeczeństwie, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowościach Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”, w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW – w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmują RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 23, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 8 XII 1982 r. Numer podpisano do druku 6.I.1983 r.
Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 639. M-82. Nr indeksu ISSN 0514-0188.

PSYCHO-ZÁBAVA

MENO VEŠTÍ

SILVESTER — veselé, vtipné, láskavé, dobré meno.

Clovek s týmto menom máva tmavoblon buď tmavé a mäkké vlasy, hnedé alebo čierne oči, podlhovastú a pomerne chudú tvár, výdatnejší nos a peknú, tmavú pleť. Silvester je driečny, vysoký a ma súmernú postavu. Obyčajne sa ponáša na svoju múdro a jemnú matku, ktorú vďačí svoju krásu, nadanie, povahu a temperament, ako aj vzťah k svetu a ľuďom. Ani nie div, ved' od malíčka je matkým miláčikom, ktorá ho má veľmi ráda, ale každej je rovná, kladie mu vysoké, ale reálne požiadavky. Je to ostatne v prospech Silvestra. Od detstva bystrý, pohyblivý, veselý, dobrrosrdčený a šľachetný, vie sa stať na slabších. Voči dievčatám a ženám je veľmi zdvorilý a šarmantný, v práci a rozhodovaní rýchly a dôkladný. Často býva usmiaty, plný veselosti, dokáže všetkých nakaziť svojou dobrou náladou. Síri okolo seba radost, pohodu, je priateľský, kamarátsky a dobroprájný. Má mnoho priateľov a kamarátov. V práci je solidný, nadriadení a kolegovia si vo väčšine.

Silvester má záujem o prírodné vedy, ale zhumanizované, čo tak tiež potvrzuje, že je to pravý človek. Lásku berie vážne. Často sa zaľúbi a žení s priemerne peknou, ale rozumnou, dobrou a inteligentnou ženou. Manželstvo je spravidla šťastné. Silvester si často volí také pololanie, ako roľník, lekár, učiteľ, herec, inžinier a pod.

TADMÍR

SNÁŘ

Věříte snům? Ne? My také nevěříme, ale co to škodí, podívat se občas do snáře. Je to přece dobrá zábava. Tedy, zdálo se vám o:

Biskupovi — vysoká, úctyhodná návštěva. Balsamu — pro nemocné uzdravení, pro zdravé splnění přání.

Buldokovi — najdeš ochránce.

Hedvábí — máš velká přání.

Fíkový listu — někomu dodatečně promínes.

Hovězím jazyku — neved' zpozdilé řeči. Hrábích — uvedeš své záležitosti do pořádku.

Inkoustu — jsi pomlouván u svých představených.

Kluzíšti — tvé poměry jsou nejisté.

Konvici — dobré poselství.

Luskách prázdných — namáháš se bezvýsledně.

Neštovicích — obdržíš peníze.

Podrážkách — budeš mít nepřijemnosti.

Ponocném — musíš být opatrný.

Strážníkovi — neplodné hádky.

Stáji — budeš mít blahobyt.

Sicím stroji — rychlejší postup nějaké záležitosti.

Zvířecí tlapě — někdo ti chce učinit násilí.

Turistech — těžké starosti.

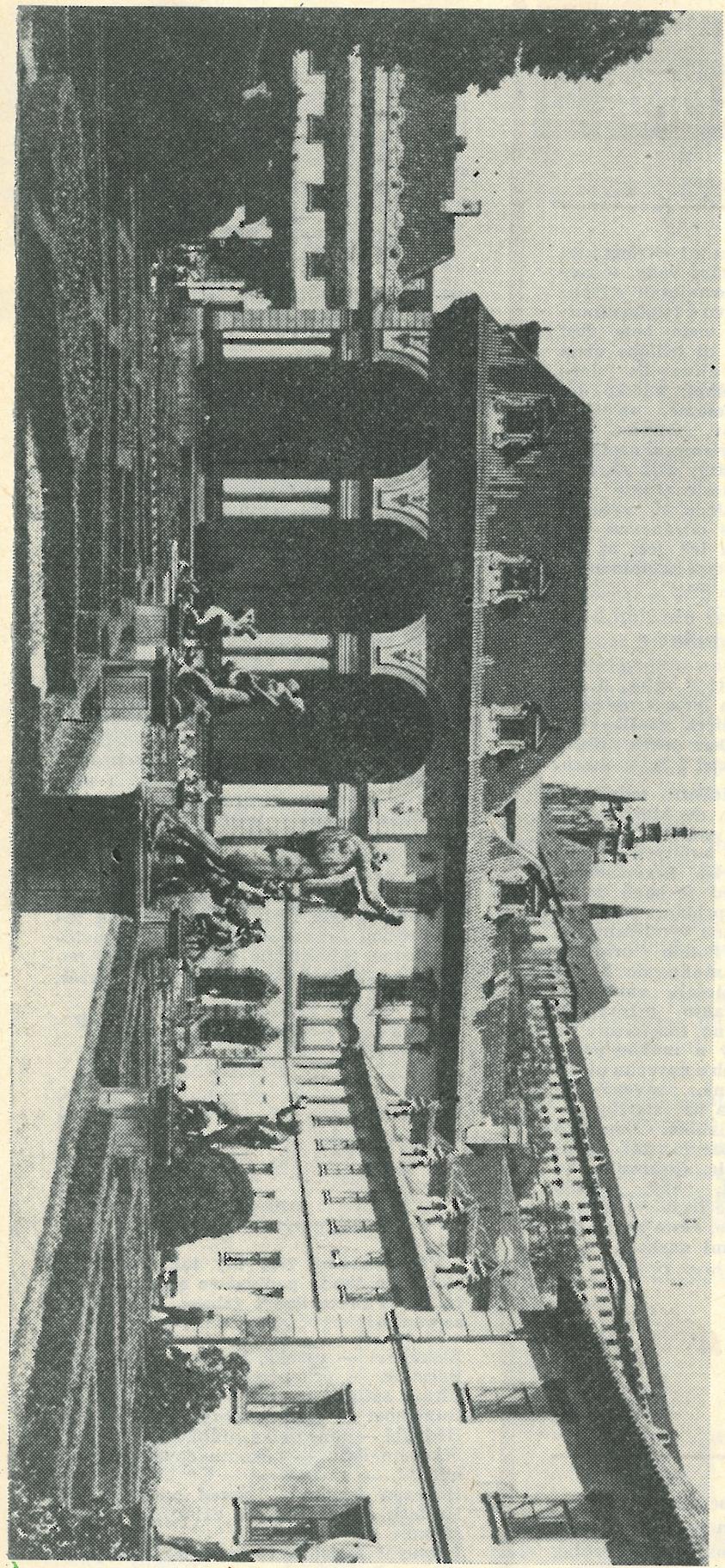
Uhašení požáru — štěsti.

Uhašení žízně — dlouhý život.

Vojákoví — máš velké sebevědomí.

Výrovi — chrán se před špatným okolím.

Vývrtce na zátky — bude ti udělena hodnost.

Kalendář života

1983

ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC
1 S Igor	1 Ú VŠECH SVATÝCH	1 Č Lev
2 N GALINA	2 S Pamáka zesnulých	2 P Blanka
3 P Bohumil	3 Č Hubert	3 S František
4 Ū František	4 P Karel	4 N BARBORA
5 S Eliška	5 S Emerich	5 P Jitka
6 Č Natália	6 N LIBEŇA	6 Ū Mikuláš
7 P Sergej	7 P Velká říjnová soc. revoluce	7 S Ambrož
8 S Věra	8 Ū Bohumír	8 Č Květoslav
9 N DIVÍS	9 S Bohdan	9 P Vratislav
10 P Záboj	10 C Evzen	10 S Julie
11 Ū Jan Žížka	11 P Martin	11 N DANIA
12 S Marcel	12 S Benedikt	12 P Simona
13 Č Renáta	13 N STANISLAV	13 Č Lucie
14 P Krasoslav	14 S Roman	14 S Lýdie
15 S Terezie	15 P Albert	15 Č Zdirad
16 N HAVEL	16 U Lepold	16 P Albina
17 P Hedvika	16 S Otmar	17 S Daniel
18 Ū Lukáš	17 Č Valentýna	18 N MIROSLAV
19 S Michaela	18 P Romana	19 P Urban
20 Č Vendelin	19 S Alžběta	20 U Dagmar
21 P Brigita	20 N ČESTMÍR	21 S Tomáš
22 S Halka	21 P Albert	22 Č Simon
23 N TEODOR	22 U Cecile	23 P Vlasta
24 P Rafael	23 S Klement	24 S Adam a Eva
25 Ū Živa	24 C Emilie	25 N I. SV. VÁNOČNÍ
26 S Dimitrij	25 P Kateřina	26 P 2. SV. VÁNOČNÍ
27 Č Ivona	26 S Konrád	27 Ū Jan
28 P Tadeáš	27 N XENIE	28 S Bohumila
29 S Violeta	28 P Zdislav	29 Č Judita
30 N MARCEL	29 Ū Blažej	30 P David
31 P Štěpánka	30 S Ondřej	31 S Silvestr

LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ
1 S NOVÝ ROK	1 Ú Hynek	1 P Teodor	1 S Mezinárodní	1 P Jaroslava	1 P Oskar	1 Č Samuel		
2 N BLAHORÁD	2 S Hromnice	2 S Vladislav	2 P Zikmund	2 S Marie	2 U Gustav	2 P Adéla		
3 P Radmila	3 Č Blažej	3 C Lucie	3 U Marie	3 S Miluše	3 S Bronislav	3 S Bronislav		
4 Ū Bahoslava	4 P Jarmila	4 S Kamil	4 P Monika	4 N RADOMÍR	4 Č Dominik	4 N JINDŘIŠKA		
5 S Edvard	5 S Adéla	5 S Kazimír	5 S Marie	5 P PONDĚLÍ	5 P Milivoj	5 P Boris		
6 Č Tri králové	6 P Vilma	6 N DOROTA	6 P Tomáš	6 N BEDŘICH	6 S Odříška	6 Č Regina		
7 P Vilma	7 P Richard	7 P Tomáš	7 P Tomáš	7 P PONDĚLÍ	7 S Mistr Jan Hus	7 S Boleslav		
8 S Čestmír	8 Ū Bohoslava	8 Ū Mezinárodní	8 Ū Mezinárodní	8 N BEDŘICH	8 S Dušan	8 C Marie		
9 N VLADAN	9 S Apolenka	9 S František	9 S František	9 N STANISLAV	9 S Stanislava	9 P Daniela		
10 P Bretislav	10 C Mojmír	10 C Viktorie	10 C Viktorie	10 N RADOMÍR	10 U Blažena	10 S Irma		
11 Ū Bohdana	11 P Božena	11 P Anděla	11 P Anděla	11 P OLDŘICH	11 P Olga	11 N EMILIAN		
12 S Pravoslav	12 S Slavěna	12 S Slavěna	12 S Slavěna	12 N OLDŘICH	12 Ū Bořek	12 N ANTONIE		
13 Č Veronika	13 Č Veronika	13 Č Veronika	13 Č Veronika	13 N KATERINA	13 U Julius	13 N SYLVA		
14 P Radovan	14 S Blažomil	14 S Blažomil	14 S Blažomil	14 P Valentýn	14 P Matylda	14 P Malyda		
15 S Blažomil	15 S Blažomil	15 S Blažomil	15 S Blažomil	15 N ZDENĚK	15 U Ida	15 U Libor		
16 N VLADIMÍR	16 S Doubrovka	16 S Doubrovka	16 S Doubrovka	16 S Doubrovka	16 S Aleš	16 S Radka		
17 P Drahoslav	17 P Drahoslav	17 P Drahoslav	17 P Drahoslav	17 P DRAHOMÍR	17 P Vladimír	17 P Rudolf		
18 Ū Vladislav	18 Ū Vladislav	18 Ū Vladislav	18 Ū Vladislav	18 N SVĚTLUŠE	18 P Valérie	18 N KRYŠTOF		
19 S Doubrovka	19 S Doubrovka	19 S Doubrovka	19 S Doubrovka	19 N ZOFIE	19 P Valérie	19 P Leoš		
20 Č Ctislav	20 Č Ctislav	20 Č Ctislav	20 Č Ctislav	20 N OLDŘICH	19 P Antonín	19 P Antonín		
(Den babíček)	(Den babíček)	(Den babíček)	(Den babíček)	21 P Radek	19 U Amos	19 U Amos		
21 P Běla	21 P Běla	21 P Běla	21 P Běla	22 S Slavomír	18 S Nataša	18 S Nataša		
22 S Slavomír	22 S Slavomír	22 S Slavomír	22 S Slavomír	23 N ZDENĚK	17 P Valérie	17 P Valérie		
23 N ZDENĚK	23 N ZDENĚK	23 N ZDENĚK	23 N ZDENĚK	24 P Milena	16 P Rostislav	16 P Záviš		
24 P Milena	24 P Milena	24 P Milena	24 P Milena	25 P Milena	20 S Anežka	16 Č Helena		
25 U Miloš	25 U Miloš	25 U Miloš	25 U Miloš	26 S Pavlina	21 S Alexa	16 S Naděžda		
26 S Pavlina	26 S Pavlina	26 S Pavlina	26 S Pavlina	27 Č Přibyslav	22 S Felix	16 P Ludvík		
27 Č Přibyslav	27 Č Přibyslav	27 Č Přibyslav	27 Č Přibyslav	28 P Karel	23 S Peter	16 P Ludvík		
28 P Karel	28 P Karel	28 P Karel	28 P Karel	29 S Zdislav	24 S Lukáš	16 S Naděžda		
29 S Zdislav	29 S Zdislav	29 S Zdislav	29 S Zdislav	30 N MARTA	25 P Marek	16 P Ludvík		
30 N MARTA	30 N MARTA	30 N MARTA	30 N MARTA	31 P Spytlhnev	26 U Oto	16 P Ludvík		
31 P Spytlhnev	31 P Spytlhnev	31 P Spytlhnev	31 P Spytlhnev	32 N ALEXANDRE	27 S Jaroslav	16 P Ludvík		
				33 N ALEXANDRE	28 C František	16 P Ludvík		
				34 N ALEXANDRE	29 P Ferdinand	16 P Ludvík		
				35 N ALEXANDRE	30 P Ferdinand	16 P Ludvík		
				36 N ALEXANDRE	31 P Ferdinand	16 P Ludvík		
				37 N ALEXANDRE	31 U Kamilia	16 P Ludvík		
				38 N ALEXANDRE	31 Č Kvido	16 P Ludvík		
				39 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				40 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				41 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				42 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				43 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				44 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				45 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				46 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				47 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				48 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				49 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				50 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				51 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				52 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				53 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				54 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				55 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				56 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				57 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				58 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				59 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				60 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				61 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				62 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				63 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				64 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				65 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				66 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				67 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				68 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				69 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				70 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				71 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				72 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				73 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				74 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				75 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				76 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				77 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				78 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				79 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
				80 N ALEXANDRE	31 S Kvido	16 P Ludvík		
</td								